

נפלאות הסבא קדישא

מהרורא תנינא.

כ"ק אאיז אדמו"ר הרב הגאון"ק אור עולם איש אלקים נודא רשכבה"ג כו' כו' מרן ר' ישכר בער זצוקללה"ה. (א) אבדק"ק ראדישיץ וק"ק פשעבארה. גולד בשנת תקכ"ה לפ"ק בעיר ראדישיץ. הוא היה האב"ד הראשון בעיר הנ"ל אחר פטירת דודו הרב הגאון"ק ר' זינדיל זצ"ל שהי' דומ"ץ שם (3)

לאחר איזה שנים שכבר התחיל להתנוצץ אורו בעולם, באו פרנסי העיר ושאר גדולי וחשובי עיר „גניישטאדט“ עם כתב הרבנות בידם והפצירו בו שיקבל עליו את ההתמנות בתור אב"ד בעירם אשר נבחר ברצונם הטוב של כל בני העיר ויוכל שם לעבוד עבודתו הקדושה באין מפריע ובתוך רחבה, כי היא עיר גדולה מראדישיץ. אשר סבל אז שם דחקות ועני כידוע. שהשכירות היה מצער מאד, רק איזה זהובים לשבוע, ובניקל היה באותה שעה לפטור הלחץ מביתו אם היה ממלא בקשתם. אבל הוא הקדוש השיב להם שימתינו עוד איזה שבועות ואז ישיב להם תשובה ברורה. ונסע לא' מרבותיו הקדושים ושאל בעצת רבו הק' ואמר לו בזה"ל שב (על מקומך) ואל תעשה עדיף, ועוד יהל ויתפשט אורך מזו העיר, על פני תבל, ומאז הסיח דעתו מלעקו דירתו משם.

ילדותו.

עוד בילדותו התנהג עצמו בקדושה וטהרה יתירה כאחד הקדושים שהיו אז, ובמעלליו יתנכר נער, כאשר סיפר ש"ב הרה"צ הישיש כו' מו"ה ר' אליעזר שמואל הכהן שליט"א מטאמשוב ששמע מדו"ז אדמו"ר הגאון"ק כו' מרן ר' חיים מאיר מפינמישוב זצ"ל, שזקנינו כד הוה טליא בר שבוע שנין ולמד אז בחדר הית מחנהג שהלך מדי יום ביומו לטבול במקוה אף בימי החורף והקור (וכידוע לא היו מחממין אז המקואות בכל יום אף במקומות הגדולות ובפרט בעיר הקטנה) ולרוב אירע שהמים היו קרים ונקפאים כמו גד וכיז לא הפריע את הילוכו ודרכו בקודש ותבר גזיזי דבררא וטבל, והדבר הזה היה בהצנע זמן רב והיה לו חבר א' אשר למד עמו ביהוד בחדר שהלך, אשר התרועע עמו והיה דבוק בו והוא ידע מעשהו בקודש, והתקא בו ועשה כמעשהו והלך גם הוא

(א) מה שכתבנו בחלק ראשון מספרנו זה במערכת, לידת מרן הסבא קדישא" שכי' רבינו המגיד הקדוש ממעוטרטש זלוק"ל ז"ע לזה לחזיון סיקרא סס כשמו, זה הוא טעות, רק שכתבתי לחזיון שיהיה לו בן ממנה שיאיר בעולם כמוהו, אבל שמו הקדוש נקרא על שם זקינו חזיון של ר' יצחק הנ"ל שהיה שמו „ישכר בער“ כמו שאביא לקמן בעזושי"ת נוסח הפתק מלכת אבותיו ז"ל.

(ב) בחלק הראשון, כתוב אבדק"ק ראדישיץ, ל"ל דומ"ץ.

לטבול בכל יום, עד שאירע פ"א בהלכו לתוך מקוה קרה מאד בימות הקור והתקרר עד שנחלה ונפל למשכב על דלקת הריאה ר"ל מגודל השיעול, עד שהגיע לידי סכנה, אם הנער הזה בהודעה הסיבה של התקררותו, שהיה מחמת התקנאותו בחבירו העלם הקדוש הלז, רצתה אליו ושפכה חמתה עליו וצעקה עליו בקול רוגז וכעס, אם אתה משוגע הצרכת להביא את בני לירי סכנה ועוד בחירושים וגדופים שונים מרוב צערה, ולא הועילו התרופים, שבאמת הוא אינו אשם בזה כלל, כי מי צוהו לעשות כמעשהו, והרץ הקדוש הזה בשמעו את מצב חליו של חבירו הג"ל כי הרע מאד ר"ל, נכמרו רחמיו ורץ תיכף אל העליה שעל הבית והתבודד שם ואמר תהלים עד גמירא, והרבה כיכ בדמעות עד שנתמלא צלוחית קטן עם הדמעות שהוריד בעת אמירת התהלים, ולקח חתיכת ציקר וטבל בתוך הדמעות ונתן לתוך פי הנער החולה ותיכף הוטב לו ממחלתו המסוכנת, ונתרפא והבריא כאחד האדם:

טרם התגלותו.

סיפר לי דורי הרב הגאון הצ"ח מו"ה ר' יחזקאל זצ"ל, אבריק זארונו ששמע מוקינו מן הקדוש ר' ה"ל מראדישיץ זצ"ל, שסיפר מוקינו מן הסבא קדישא ז"ע, שפ"א בימי חורפו טרם התגלותו בעת נסעו לפרשיסחא אל רבו הקדוש ה"הור"י זצ"ל, אירע לו כאשר הקריב לבא העירה ועבר דרך הר גבוה שמע קול צעקה ובכיה גדולה בבית ה"הור"י הק', ונבהל מאד ורץ במהירות אל בית רבו הק', וכראות אותו רבו היהודי הק' מרחוק, ניגש אליו בחפזון ואמר אליו בדמעות שלישי שהילד שלו הוא בסכנה גדולה וכמעט גוסס, וחז"ל אמרו אפילו חרב חדה מונחת עצמי"א אל ימנע עצמו מן הרחמים, ע"כ אבקש ממך שתבקש רחמים על הילד שיחיה ונתן לו את הילד ואמר אליו הא לך הילד ותחזירו לי בריא, ואף כי לא ניסה באלה והיה נחבא או אל הכלים, ולא הרגיש בעצמו שהוא מוכשר לזה מגודל ענותנותו מכל מקום מחמת הפצרת רבו הק' הוכרח לעשות נגד רצונו, וקיבל את הילד ממנו, והניחו בהעריסה והיה מניע העריסה הנה והנה ובשעה שהיה מניע העריסה שפך שיחו לפני השי"ת עד שהחזיר לו הילד בריא אולם כאחד האדם:

הסבא קדישא ז"ע, טרם התגלותו בעוד היה רך בשנים בעת אשר כתת רגליו לקבל פני רבותיו הקדושים ז"ע, אירע לו פ"א עבר דרך הכפר הנקרא, וויעלגא זואלא"י היה שם אכסניא (קרעטשמא) אשר החזיק איש כשר וירא ר', אשר היראים וחרדים שעברו דרך הכפר הג"ל, היו יודעים ומכירים אותו, ולזה הסבו דדכם שם ונחו מטורח הדרך וסעדו לבם ואח"כ יעבורו, וכאשר היה רעב ועיף מטורח הדרך הלך גם הוא לתוך האכסניא לנוח שם ולסעוד לבו, ואכל שם ביחד עם שאר החסירים החרדים אשר הלכו ג"כ לקבל פני רבותיהם הקדושים ז"ע, ויהי כאשר הגישו הרוטב של בשר אל השלחן כלם אכלו כדרכם והוא לא שלח ידו ליטול הכף ולטעום את התבשיל, מתחילה לא הרהיב עוזו בנפשו מגודל ענותנותו לומר מעצמו הטעם שלא רצה לאכל התבשיל רק אחרי שאלת איזה אנשים חרדים המסובים שם, ואמר להם תיכף הטעם מחמת כוונתו להפרישם מאיסורא, וכה אמר להם, תדעו שהבשר לא נמלח עדיין, ובשביל זה אינני אוכל התבשיל, ויהי כמצחק בעיניהם וכשמוע בעל האכסניא הדברים צעק עליו צעקה גדולה בכעס, ראו נא הבטלן הזה, שהרהיב עוזו בנפשו לאמור, שהבשר לא נמלח, והעזו לבו לחשוד אותנו, שנודע לכל שכל התבשילים הנעשים אצלי, כשרים הם עצהיו"ט, אבל הצדיק הזה אחז באחד ומי ישיכנו, עד שהבצל אכסניא קרא את המבשלת

המבשלת במכיון כדי להכתיש אותו ולהצדיק את עצמו, ושהוא רצה להוציא שם רע בחנם, ושאל אותה בפני כל, שתאמר האמת מהבשר הזה, בתחילה כחשה ואמרה שהבשר נמלח כדין וכדת, אז קם הסבא קדישא ממקומו, ואמר לה כי טוב יהיה לה בזה ובבא אם תודה על האמת, ואיים עליה ואמר כי לא טוב יהיה אחריתה אם תכחש, אז הודתה על האמת ואמרה שקנתה הבשר בשעות המאוחרות בזמן סעודת צהרים ומיראה שלא יקפיד עלי הבעל הבית שלא הכנתי הסעודה בזמן הראוי, וגם לא הפצתי להאחיר הסעודה בעת שהאורחים כבר באו, הטפתי הבשר והדחתי אותו במים במהירות ונתתי תיכף לתוך הקדירה לבשל, ואז נתגלה הדבר לעיני כל, כי לא איש פשוט ובטלן הוא, רק רוח הקודש ברור הוא, ובראותו כי כלם ראו ותמהו על הדבר הנפלא הזה, לא היה דעתו נוחה בזה, והסתיר הדבר והקטין הענין ואמר אל איזה החסידים החרדים כי זה דבר פשוט הוא וכל איש מבין ויודע לבשל מבין זאת, והראה להם איזה קרטים אדומים קטנים בתוך הרוטב, וזה הוא מחמת שלא פלטה הדם, ופייסו אותו על ששחקו ממנו בתחילה, ומאז התחילו לנהוג בו כבוד, יקדוש יאמרו לו, זי"ע :

מופתיו הנוראים.

שמעתי משיב אדמו"ר הרה"צ כו' מו"ה ר' אלימלך שליט"א מסוכערנוב וכעת בקיעלץ, שהי' מרגלא בפומי דאביו הרה"ק כו' מרן ר' פנחס מקינצק זצ"ל לספר לפני אביו ולהתפאר בזה שהוא בן הרבי ר' בער טראדישיץ זי"ע, מפני המעשה שאירע לו בילדותו בעוד הי' אז כבן ה' שנים נפל מהעליה שעל הבית על הארץ שהיו מונחים קרשים ישנים, ובנפלו על הקרשים נתחב לו יתד ברזל שהעלה חלודה לתוך אזנו, וירד בעומק עד שנגע במוח והגיע לידי סכנה גדולה ר"ל, והלך אביו הרה"ק המפורסם מרן ר' נתן דוד טשידלארואצא זצ"ל, ושלה תיכף שליח מיוחד וצוה עליו שיסע במהירות לראדישיץ ולהזכיר את הילד החולה שהוא בסכנה גדולה וצריך לרהמים גדולים, וכבא השליח לראדישיץ והזכיר לפניו את שם הילד הנ"ל, ענה לו הסבא קדישא אל תדאגו עליו ואמר בזה"ל אותו אני לוקח על כתפי, עהם נעם איך אויף מיינע פלייציס" וכן הוה שתיכף הוטב לו על מכתו שהיה ממש ממות לחיים והתרופאים ראו וכן תמהו, זי"ע

עוד מהנ"ל, ששמע מחותנו הוא זקינינו, הקדוש מרן ר' הי"ל טראדישיץ זצ"ל, ששמע מזקיניו מרן הסבא קדישא זי"ע, (על הסיפור שכבר נדפס בחלק ראשון דף ל"ט) שפ"א התאכסנו אצלו ג' אורחים חשובים הרה"ק היהודי טפ"י סח"א זצ"ל, הרה"ק ר' בא"ר זצ"ל טאפמא, והרה"ק ר"ר דוד טל"ע לוב זצ"ל, ולא הי' לו עם מה לכבד אותם עד שהזכיר בקמח השמירה מרבו הק' מלובלין זצ"ל, שהי' טמון אצלו, ועשה קלוסקלין עבורם מהקמח הנ"ל, ועדיין לא נחה דעתו בזה, וחשב זמן מה מאין לקחת בשר עבור האורחים החשובים הללו, עם סעודה הגונה לפי כבודם, ובעודו חושב בתוך כך פתאום באו לפרוח מרחוק מחנה צפרים טהורים ופרחו דרך חלונו לתוך הבית ולקח ושחט אותם והי' מהם בשר ורוטב אל הסעודה, זי"ע .

סיפר לי ש"ב החסיד הישיש כשית מוה"ר בעריש קופפערמינטץ נ"י איך שאמו נסעה עם בנה הבכור משה הוא אד"ר לראדישיץ בהיותו אז נער כבן חמשה שנים שיברכו מרן הקדוש זצ"ל, עם התמדה בגימור ויראת שמים, והנער הי' יפה מראה עם פאות מסולסלים ויפים ובהגישו לפניו כרן ה דוש זי"ע לקבל את ברכתו ממנו, שאלהו מרן הק' מה הוא לומד (כדרך ששואלין לנערים) ולקח את פאותיו של הנער הקטן הלז בידו

בידו הקדושה, ואמר אליו לנער כמדך לא יאה לך פאות מסולסלים כאלו, (א) ופשטן בידיו הקדושים עד שנשארו זקופים ועומדים עד יום מותו, ופלא היה שבשום אופן לא היה ביכלת לשנותם או לסלסלם :

סיפר לי הרה"ג ר' יוסף חיים שליטיא דומיץ בוולאטשאווא, שפיא באה אשה עקרה אחת לראדישיץ שיברך אותה מרן הק' שתפקד בבנים ויהי בשבת קודש בהליכתה להתפלל עם הסידור בידה צעק עליה המשמש בקודש שאסור לישא, (כי לא היה אז עירוב בעיר) וענתה ואמרה בלשון צחות איך בין אהער געקומען געהאלפין ווערין איך זאל יא טראגין? ואמר הסבא קדישא, יפה דיברה ובזמנה דיברה, ונושעה בדיבוריה מגודל אמונתה הפשוטה, וכן הוה שזכתה בבנים חיים וקיימים :

כתב לי הרה"ג הגדול מוכתר בנימוסין שלשלת היוחסין בנשיק כו' מויה אליעזר יהושע הלוי עפשטיין שליטיא מאורוב וכעת אבדיק ראקוב יציא :

בעזהשיית כיה אייר תריץ לפיק

בימי העומר ישמרהו השומר מכל גזירת קל וחומר, לכבוד ידידי הרב

האברך המופלג החסיד הנכבד וכו' כשית מוה"ר ר' ח"א שיחי' שלום וברכה.

אחד שיהי, קבלתי מכתביו ואשר ביקש ממני להוריעו מה ששמעתי מאבותי רבותינו

הצדיקים הקדושים וצוקללה"ה סיפורים ומאמרים מאת מרן הסבא

קדישא וצוקללה"ה מראדאשיטץ, ואען ואומר הנה מאד הייתי חפץ לזכות את נפשי בזה,

כי זה בכלל מה שהפליגו חז"ל לברר מקחו של צדיק וכבר מבואר בשהיק עה"כ

הללו עבדי ה' הללו את שם ה', שאם מהללים את עבדי ה' הוי כאלו מהללים את שם

ה' ית"ש, והן הן דברים העומדים ברשיע, אבל לא דבר קל הוא, ואם אמרתי אספרה

נא כאן מה ששמעתי מאמורי הקדוש וצוקלקיה, מה שסיפר נוראות ונפלאות כהסבא

קדישא ושיחות ועובדות רבות כדרכו בקודש אשר ה' כמעין הנובע הלא תקצר היריעה

מהכיל, וכיז שמעתי כד הוינא טליא ולכך יראתי לכותבם כי חייב אדם לומר בלשון

רבו ופן לא אכוון אל הדברים כראוי כו' ע"כ מנעתי מזה כו' ואמנם להוציא חלק

איא, ואמרתי לכתוב דבר אחד והוא דבר גדול מאד מה ששמעתי מכ"ק אמורי הגה"ק

כקש"ת מויה ר' אברהם שלמה הלוי זצ"ל, אבדיק אזארוב, ואחי"כ באפטא (ושם חלקת

מחוקק ספון) בתוך אחד השיחים הנוראים סיפר איך שהצדיק הק' מופה"ד מרן הסבא

קדישא זצ"ל מראדישיץ, פיא בליל שבת קודש קודם קידוש ישב בחדרו ונאנח מאד,

ועברו כמה שעות אשר ישב כן בחדרו קודם קידוש והחסידים עמדו ושבעו כיז

ורעדה אחזתם כי נבהלו מאד, והי' שם מקורב אחד (כמדומה כי הי' שמו הר' יחיאל

ז"ל) אשר אמר כי הוא יגש לקודש פנימה לשאול זה ואף כי הי' קשה לו באלה מימ

הרהיב בנפשו עוז, ושאל את מרן הקדוש ואמר נא רבינו מהו זה ועל מה זה? והשיב

מרן הקדוש בשפה רפה "חבלי משיח" ונאנח מאד באנחה השוברת גופו של אדם

ושאל החסיד המקורב בודאי יודע רבינו יותר, מה שחסידים אומרים בשם מרן אדמורי

הקדוש הרבי ר' אליב"לך זצ"ל, אשר אמר כי פליאה גדולה על התנאים ואמוראים הקדושים

שהפליגו כיכ בענין "חבלי משיח" ולא ראו כי הי' "מלך" בעולם אשר יבטל זה,

(ובליא עס איז אנרויס ווינדער אויף די הייליגע תנאים ואמוראים וואס האבין געזאגט

(א) כידוע הקפיד מרן הסבא קדישא ז"ע, על פאות מסולסלים שהלכו אז המטכילים

כדרך המלמד כדי שיהי' נראים יכה, ועיין בס' נפלאות הסבא קדישא חלק ראשון ובהפירושי

עס דף ט"ז.

אזוי פיעל וועגין „חבלי משיח“ און האבין ניט גיזעהן אז עס וועט זיין אויף דער וועלט איין „מלך“ (אויף זיך אליין) וואס ער וועט דאס אללעס מבטל זיין) והשיב הסבא קדישא עוד מעט רציל כי על מעט החבלי משיח אשר השאיר הרבי ר' אלימלך זצ"ל, הוא יושב ונאנה ומבקש רחמים להמתיק הדינים, ואמר אז כ"ק אאמיר זצ"ל (בעת שסיפר זאת) מעתה תבינו נא כי עיקר חבלי משיח ביטל הר"א זצ"ל, ועל המעט אשר השאיר ביקש הסבא קדישא, ובודאי ביטל הרבה בתפלתו הק' ואעפ"כ ראו מה נשאר עוד לנו בעוה"ר, ומה יש להבין כמה הי' עתיד להיות בעוה"ר, עיקר חבלי משיח, לולא שעמדה לנו זכות הקדושים (צוקלה"ה א)

ב) ודרך אגב אכתוב מה ששמעתי מידידי החסיד הנכבד מו"ה משה מענטליק נ"י מחמלניק אשר שמע מאביו החסיד מו"ה ר' אברהם יוסף ע"ה כי זקני הרה"צ המפורסם מו"ה ר' אליעזר הלוי הורוויץ זצ"ל (אביו של זקני אבי אמי הצה"ק אדמור"ק מו"ה ר' חיים שטיא"ל הלוי זצ"ל מחענטשין) בן הרה"צ המפורסם מו"ה ר' הירשלי זצ"ל בן רבינו הקדוש אספקלריא המאירה מרן התורה מ"רוב"ן זצק"ל וחתן הצה"ק מופה"ד המפורסם הגי"מ"ר י"ד מעיר חר"ש (מניישטאדט) זצ"ל, אשר הסתופף בצ"ק מרן הסבא קדישא כראדישיין זצ"ל, והי' הרבה פעמים אצלו, והי' חביב מאד מאד אצל הסבא קדישא ז"ע, ואחר פטירת הסבא קדישא זצ"ל, בסע מראדישיץ חזרה לביתו לעיר חדש דרך המעלניק והי' אז אברך צעיר לימים ובנסעו מחמלניק לעיר חדש ליוה אותו חסיד אחד מקורב והדרך עלה שם בשפוע למעדה וירדו מהעילה והלכו כן, ואמר זקני הרה"צ זצ"ל לחסיד הגי"ל שמע נא ידידי כ"ז אשר הי' הוקן הזה הסבא קדישא ז"ע עוד בזה העולם, הי' עוד מה להיות אבל אחר שהסבא קדישא ש' לי"ח אי אפשר עוד להיות בעולם, והחסיד הגי"ל הי' קא סבר רק דברים בעלמא הם, כי הלא אברך הי', ואמנם הדברים הי' כנים ואמתים כי היכף אח"ז בעשרה לחודש תמוז דהאי שתא תרג' ש' לי"ח זקני הרה"צ זצ"ל הגי"ל, וחבל על דאבדין, הי"ת יאריך שנותינו ויושיענו בכט"ס :

ג) עור מהגי"ל, סיפר לי ידידי החסיד היקר מו"ה בעריל כ"ץ נ"י, ששמע מידידי החסיד הנכבד הר"י משה מענטליק נ"י, ששמע מאיש מהימן אשר בידידי

ה) הרב הגדול שליט"א הכ"ל, הוסיף מדול"י לבאר הענין ז"ל, ועיין צוה"ק בהעלותך דף קצ"ג, וז"ל ובגלותא בפרחה לית מיחה אלא עוגי וכו' לקיים בהון והשארתי כך עס עני ר"ל וגו' להסקיימא בהון והם עס עני תושיע ואלן עתירין דיבחרין בהון יתקיים בהון גרפים אחס גרפים גרפים הם באוריתא, גרפים הם למענד טיבו עס מארי תורה ואנשו חיל המסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו, וגרפים הם בכובד המס וכו' יעושה, ועיין בהיקויו זוהר תקונא תליסר חמשה בגון וכו' אף עור בפילה יוכל למשש כי שם נגלו כספרות בענין הגולה העתידה צ"ב, ובדרושי אמרתי על הא דליחא שם בעבודה ק"ה, בקשיא ובחמר"י בקל וחומר בין אומין דעלמא וכו' וכ"ה בתקו"ז שם תקון כ"א כי הענין כי בעוה"ר מנעערין לנו ביותר על מה שהם מקשין אותנו על אריכות הגלות הדחקות והעניות ר"ל, וק"ו אם לעוברי רעונו כך לעושי רעונו לא כש"כ, וזה עיקר הגלויות ברוחניות כי ע"ז נחמוטטו כמה דברים, השי"ת ממרום הרים יכפיע עלינו ברו"ג ויגאלנו באו"ש בצח"ה אבל לנו מאמינים בני מאמינים שהכל בהשגחה יתירה ובהשגחה נפלאה וכאומרם ז"ל צב"ב דף ע"ז הרבה נימין בראתי באדם וכל נימא ונימא בראתי לה גומה בפני עצמה שלח יק"י שמים יונקות מגומא אחת שאלמלי צ"י יונקות מגומא אחת מחשיכות מלור עיניו של אדם וכו', ובחשיכה זו יאיר לנו השי"ת ויגאלנו בגא"ש בזהרה בימינו אמן.

הוי עובדא איך שחותנו בהיותו דר בכפר ומחזיק ארענא אצל ארון בעל הכפר הפציר בו הארון כי יקנה ממנו התבואה כך וכך חטים כך וכך שיפון וכו' עד שעלה הכל בסך שמונה עשר אלף זהובים אשר הי' בעת ההוא סך היותר גדול, וכאשר האיש הנ"ל לא רצה לקנות כפה אותו הארון באומרו כי עוקר דירתו למקים אחר ומוכרח לקנות אצלו, אך היות שאין לו כל הסכום הוא נותן לו זמן ארוך לשלם הסך הנ"ל, ונתן לו שטר על המכירה הנ"ל, והנה בתחלה הי' קשה להותנו הנ"ל למכור התבואה אך אח"כ עיי' איזה סיבה מכר כל התביאה, וקיבל כל הסך י"ח אלף זהובים, וכאשר עדיין לא הגיע זמן הפרעון והי' לו מזומן הסך הנ"ל, והוא הי' לו כמה בנות שהגיעו לפרק בתולה נשאת, אמר שמצוה יותר שיפור מהמצות לנדוניה לבנותיו ולהשיאן, וכן עשה עד שלא נשאר לו מאומה מה לשלם להארון ובנתיים הגיע זמן הפרעון, והתחיל הארון לתבוע החוב וכאשר לא שילם לו התחיל להפחידו לייסר אותו בשוטים כאשר הי' אז בימים ההם ולא ידע חותנו מה לעשות, ויעצו איתו לנסוע לראדישיץ ולקח עמו איש מקורב וחסיד ונסעו להסבא קדישא זצ"ל, ובבואם לפני מרן הסבא קדישא א"ל שיבואו להיער לעת ערב אשר שם יתפלל מנחה ועשו כן, ואמר אז הסבא קדישא לדעתי מגיע להארון ק"ן זהובים ולא יותר, ולא הכינו ושאלו עוד הפעם ואמר הלא אמרתי לא יותר רק ק"ב זהובים, לכן תסע לביתך ותשתדל להשיג הסך הזה, ותלך אל הארון ותשלם לו, והמה נסעו לביתם ולא ידעו כלל מה לעשות, איך ירهبו עוז בנפשם ליתן בעד ח"י אלף זהובים ק"ב זהובים, ואמנם הארון רדף אותו הרבה, והתחיל חותנו הנ"ל, להשתדל להשיג מה ולא יכול עד שבקושי השיג הסך ק"ב זהובים ושלח את חתנו הנ"ל להביא הכסף להארון, ונתנו לו מטבעות נחושת עד שהי' לו שק מלא מטבעות, ונשא כן על כתיפו ובהליכתו פגע בו הארון וא"ל אתה נושא כיכ כסף והותך אומר שאין לו לשלם כלל, א"ל ק"ן זהובים יש לי, אם אתה רוצה קח אותם, ושחק הארון מה זה אקבל, ואח"כ א"ל בוא עמי לחשבון והלך עמו ועשה הארון החשבון כמה מגיע לו אצל חותנו וחשב כל דבר בפרטות והעלה כי מגיע לו י"ח אלף זהובים, אך אח"כ חשב עוד לראות אם לא טעה בחשבוננו וחשב כמה וכמה פעמים ונשאר רק מאה והמשים זהובים, וחשב עוד כיכ וראה כי בבירור אין מגיע לו רק ק"ב זהובים, והי' הדבר הזה לפלא בעיני הארון איך שחישב הכל מתחילה ועלה היי אלף זהובים, ומימ אין מגיע לו עתה רק ק"ב זהובים, ואמר א"כ ההכרח לקבל זה, וקיבל הק"ן זהובים וסילק א"ע מכל החוב והי' הדבר לפליאה גדולה:

ידידו הדו"ש באה"ר מצפה לישועת ישראל

אל"עזר יהושע הלוי עפשמיין

בהגה"ק זצוקללה"ה מאורב החופ"ק.

סיפר לי החסיד ר' יעקב אהרן טייטלנבאהם נ"י שויב בראדישיץ ששמע מאביו הרה"ג ר' בעריל וואלינאווער ז"ל דומ"ץ בקינצק, ששבע ממרן הרה"ק ר' פנחס זצ"ל מקינצק, בעת ששידך עצמו הרה"ק מרן ר' נתן דוד זצ"ל משידלאווצא, עם הרה"ק מרן ר' אל"עזר זצ"ל מקאזיניץ טרם קריאת התנאים, חשב הרה"ק מקאזיניץ ז"ע את יחוסו כדרכו בקודש, אח"כ בעת הגישו התנאים לקרות אמר הרה"ק משידלאווצא ז"ע, אנכי לא אחשוב היחוס שלי, רק הדבר שהביאני הלום ולשדך א"ע מא' סנכדי רבינו המגיד הק' מקאזיניץ זצ"ל, כי המגיד הקדוש אהב אותי מאד, וסיפר בזה"ל, פ"א הי' לי ענין נחוץ מאד לשיח עם רבינו הסבא קדישא מראדישיץ ז"ע, ולדבר הדבר הזה באר היטב הצרכתי לשהות אצלו בראדישיץ לכל הפחות בערך שנה תמימה, ובאשר שחשבתני זאת מקודם שלא יהי' ביכלתי לקחת לי פנאי ולהשהות שם שנה תמימה לדבר עמו הדבר, ע"כ קצרתי הענין בכל מה דאפשר, ולקחתי רק התמצית דברים

דברים של הענין הזה אשר הצרכתי להשהות ע"ז בערך חודש אחד, ונסעתי לראדישיץ עם התמצית דברים הנ"ל שהצרכתי לדבר עמו בערך חודש אחד, כאשר באתי לביהמ"ד של הרה"ק זי"ע, וישבתי שם איזה שעה טרם בואי פנימה וקצרתי עוד הדברים שהצרכתי להשיח עמו רק על איזה שעות, והלכתי לתוך חדרו הק' פנימה, וכאשר פתחתי הדלת של נוח קדשו ראיתי איש אחד עומד ומדבר עם מרן הק' מראדישיץ ומחמת שהכרתי באיש הזה כי לא איש פשוט הוא כי מראהו הי' כמראה מלאך אלקים גודא לזאת לא הרהבתי עוזו לגשת הלאה, ונשארתי עומד במפתח הפתח, אבל מה נשתוממתי מזה כי שמעתי מהאיש הנ"ל, כל הדברים אשר הי' בלבי ובדעתי לדבר אודותם עם מרן הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, והוא הי' נושא וגותן באותו הענין, וגם שמעתי כל מה שהשיב לו הרה"ק מראדישיץ בענין הזה, עד שהאיש הנ"ל, לקח ברכת פרידה ממרן הק' מראדישיץ והלך לדרכו, אח"כ סנה הרה"ק מראדישיץ אלי, ויאמר לי הראית 'שהכניד הקדוש מקאוניץ בא אצלי מהגן ערן מיוחד בשבילך לדבר עמי לטובתך, וסיים הרה"ק משידלאווצא אם אני ראיתי שהמגיד הקדוש זי"ע בא בשבילי מיוחד מהגן ערן, לדרוש טובתי, לא אשתוקק לשדך עם נכרו, ובסיימו הדברים תיכף קראו חתנאים, והה"ח ר' יעקב הנ"ל בעת שנתמנה לשויב בק' ראדישיץ, וסיפר זאת לפני אדמו"ר הק' ר' ה"ל זצ"ל מראדישיץ, השיב לו אמת הדבר כי אני בעצמי היתי שם בעת שהי' השידלאווצער פה אצל זקני מרן הק' זי"ע בחדרו, וישם ידו הקדושה על לחיי (בדרך חבה) ואמר לי הסתכל היטב בצורתו הק' של רבינו המגיד הקדוש מקאוניץ וזכור את צורתו הקדושה זי"ע.

עוד מהנ"ל, ששמע מאביו הרה"ג הנ"ל, ששמע מפי הרה"ק מרן ר' שרגא יא"ר זצ"ל מביאלאבזיג (וזה הי' יום אחד קודם פטירתו) שקרא אצלו בנו הרה"ק ר' נתן דוד זצ"ל, וסיפר לו שהי' פ"א עם אביו הרה"ק משידלאווצא זצ"ל בראדישיץ, על ציון הסבא קדישא זי"ע ולא הי' אז על הציון שום איש חוץ מהם, וכאשר הלכו יחד לביתם אמר הרה"ק משידלאווצא זי"ע אליו, למה שחקת כ"כ, (בלשון סגי נהור כי הי' בוכה), והשבתי לו, א"ל מפני שראיתי את מרן הסבא קדישא זי"ע, בעצמו קורא הפתקאות ושאל אותי אבי את תוארו וצורתו הק' והי' הדבר הזה לפליאה מה שסיפר אז בהכביד עליו חליו ר"ל, בעיני כל העומדים סביבו ושאל רב אחד את אא"מ ז"ל הרה"ג ר' בעריל מו"ץ דק"ק קינצק, ע"ז, והשיב כי כן דרך הצדיקים קודם פטירתן להתראות עם הצדיקים הנפטרים מכבר

עוד מהנ"ל, ששמע מאביו הרה"ג ר' בעריל הנ"ל, ששמע מזקינו הרה"ג כו' מוה"ר הירש וואלינאווער ז"ל שהי' דומיץ בטאטאשרב בעת שהי' שם דומיץ הי' שואב מים אחד אשר מילא מים לבתי אנשי העיר, ואמר עתידות לכל אחד ואחד ועי"ז משך אצלו הרבה אנשים אשר רצו לפרנסו בדרך כבוד שלא יצטרך להיות שואב מים, אבל בשום אופן לא הסכים לזה, והוא באחד ולא רצה לעזוב את אומנתו, פ"א שלח הרה"ג ר' הירש הנ"ל אצלו, כאשר הוא נוסע לראדישיץ אל מרן הק' זי"ע ע"כ רוצה ממנו שיסע עמו יחדו על הוצאתו, והפקיד אליו לאמור שבאם לא יאבה למלאות בקשתו וליסע עמו יחדו לראדישיץ אזי יכריז על העיר ששום איש לא ישתמש עמו ולא יתנו לו להביא מים, אז נאלץ למלאות בקשתו באין ברירה, ונסע עמו יחדו לראדישיץ אל מרן הקדוש זי"ע, כאשר באר לבית מדרשו של הרה"ק זי"ע, ניגש הרה"ג ר' בעריל אל חדר מרן הק' והמתין שמה איזה זמן עד בואו אל הקדוש פנימה ולקח שלום ממרן הקדוש זי"ע, והשואב מים נשאר עומד מרחוק, ולא הלך הלאה, והרה"ג הנ"ל סיפר לפני כ"ק שלמה עמו שואב מים

מים אחד ותאר לפניו את מהותו של האיש הנ"ל, ובאשר שבקשו בני העיר להעשירו שלא יצטרך להיות נושא מים, והשיב לו מרן הק' מראדישיץ זי"ע, שהוא אינו אשם בדבר הזה, כי רוח רעה נתדבק בו ר"ל, והריו"ר מדבר מתוכו, והיא מגיד גם העתידות, ואמר עוד אליו לך ובחן את הדבר ויצוהו מרן הק' שישאל אותו איזה דבר, וכן עשה ושאלו דבר מה, אבל מה נתמהו מזה שלא ידע כלום להשיבו עוד, ושאל עוד הר"ג הנ"ל את מרן הקדוש ע"ז שאין ביכלתו עוד מעתה להגיד שום עתידות, והשיב לו מרן הק' זי"ע, שזה דבר פשוט כאשר בא בבית הלז והרגיש הקדושה תיכף כרת ממנו רוח הטומאה, השם ישמרנו :

עוד מהנ"ל ששמע מאביו הר"ג הנ"ל, ששמע מאביו החסיד ר' ישראל איטשע וואלינאווער ע"ה בעת שהמלוכה בנתה בית הרושת של ברזל, בכפר שילפיץ (הסמוך לראדישיץ) על חכירת יהודי גביר אחד אשר הי' פאדריאטשיק, והחסיד ר' ישראל איטשע הנ"ל הי' מלמד אצלו, פ"א נסע מרן הקדוש מראדישיץ דרך הכפר הנ"ל, וביקש הגביר הנ"ל ממרן הקדוש שיסוב אצלו עד שמילא את בקשתו, ועשה עבורו סעודה כסעודת שלמה בשעתו, וגם העמיד עבורו יין משובח מאד, וכאשר העמיד היין על השלחן כנהוג ולקח מרן הקדוש זי"ע את הבקבוק לתוך ידו הקדושה, תיכף הרגיש ואמר כי יין נסך הוא, ואמר אליו הגביר הנ"ל בתמהון חלילה וחס מיהזכיר, ולא יתכן זאת, כי ז"ין הזה משומר היטב במרתפי, וזה הוא דבר שאי אפשר להיות, ולקח עוד הפעם הבקבוק יין לתוך ידו הקדושה, ונתן למשמשו ר' ישראל ואמר אליו אם הוא רוצה ליתן לי, תן היין הזה לתוך הקלימעקעל שלי (רייזין טאש), ובליל שי"ק אי"ה אסתכל בו אם יש חשש נסך עליו או לא, ונסע לביתו, כאשר נסע הר"ג משם, אז לא נח ולא שקט החסיד ר' ישראל איטשע הנ"ל להודע ולחקור הדבר על בורי' אם יש איזה שאלה על היין או לא מאדיר שהוא הק' לא רצה לטעום ממנו בהיותו פה ואח"כ לקחו, ויהי לעת הערב אחר גמרו השיעור עם תלמידיו בני הגביר הנ"ל, הלך לטייל חוצה, ואסתייע מילתא ששמע מהפועלים שהי' אשכנזים שאמרו אליו והתפארו בלשונם, דער ראבינער האט געטרינקען וויין וואס וויר האבן מיר גיהאט אין די האנדי' ושאל אותם באיזה אופן הגעתם אל היין הזה, והשיבו לו כאשר הי' לנו כלים בתוך המרתף הזה, ולקחנו משם, והגענו בידינו בהיין הזה, כאשר שמע ר' ישראל איטשע הנ"ל מהם הדברים רץ תיכף רגלי לראדישיץ בכל כוחו, ובעת ריצתו שמה אשר הוא בערך י' וויארסט הרגיש מרן הק' ואמר לפני אנטי ביתו, ר' ישראל איטשע רץ הנה להודיע לי חדשות, כאשר בא לבית הרה"ק זי"ע, עייף מאד מרוב ריצתו, לא הי' בכוחו לדבר רק הקיצור דברים, דער וויין איז נסך, ושאל לו מרן הקדוש מראדישיץ בלשון שחוק האמת יראת שלא אשתה ח"ו יין נסך דאה היין עוד חתום אצלי, מעתה לא תהי' עוד שם מלמד, א' ואם תאמר מה נאכלי ולקה ידיו הקדושים וסמך ידיו על ראשו ואמר ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ואז נושע בבנים אשר הי' עוד מחוסר בנים ר"ל, וגם נושע בפרנסה טובה אשר נמסר לו קאנסעסיע מאת המלוכה שהפיק לו פרנסתו בריוח גדול עד שנתעשר מזה מאד מברכת אותו צדיק זי"ע :

סיפור לי החסיד ר' יוחנן לאפער נ"י מפה, ששמע מהרה"ג ר' אליעזר דיין ז"ל שהי' מו"ץ בראזוואדוב שהי' מתלמידי מרן הק' מראדישיץ זי"ע, שפ"א בא לפני הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, רב גדול אחד חשון בנים ר"ל, ושמו אינו זוכר והתנצל לפניו איך שעברו הרבה שנים אחר נשואיו, ועדיין לא זכה להפ"י בבנים, והגביר מאד במרן הקדוש שיבטיח לו בבן זכר, ובלי תשיבה ברורה לי

יזון משם, ואמר אליו הסבא קדישא בזה"ל, בעירך (של הרב הנ"ל) נמצא רועה אחד הנקרא ונודע בפי כל בשמו "חנן" לי פאסטיך" ואצלו תוכל להושע בבנים, ובאם ידחה אותך ויאמר איזה תירוץ באשר שהוא אין יכול לעשות עבורך כלום, אזי תאמר לו בפקודתי שאני שולחך אליו, אז נסע הרב לביתו שמה ובטוח בדברי מרן הק', ודרכו של הרועה הנ"ל הי' שעם כל הכסף שהרויח מרעיית הבהמות של בני העיר הלך לבית המזיגה וקנה בהם י"ש ושחה עד שהשחכר כשכרותו של לוט ונפל ברחובות עיר, ונערי העיר שחקו ממנו וזרקו לו אבנים וביזו אותו בתכלית הביזיון כדרך שעושים לשיכורים, כאשר בא הרב הנ"ל לביתו והמתין עליו עד למחרתו בבוקר שהפיג מיינו, וסיפר לו בקשתו והשיב לו הרועה בשחוק ממני אתה מבקש זאת מי אנכי שאבטיח לך הלא אתה רואה כי עם הארץ ושיכור ובוזי אני ומה ביכלתי להושיע לך, ואמר אליו הרב, שהסבא קדישא מראדישיץ שלח אותי ובפקודתי אני בא אליך, אז נתרצה לבקשתו והבטיח לו שיושע אצלו רק באופן שלא יגלה אותו בשום אופן, ועוד אמר אליו השמר והזהר בכל זה שאתה תראה בעיניך החרפות והביזיונות שיעשו לי נערי העיר וגם הזריקת אבנים ועפר שיזרקו עלי, כ"ז תראה ותשתוק ולא תאמר כלום, והבטיח לו הרב הנ"ל, אז בירך אותו הרועה, וברכתו נתקיימה בו ויהי לתקופת השנה וילדה לו אשתו הרבנית בן זכר ולקוניו, וכאשר נתגדל הילד והלך לחדר וראה מעשה נערי העיר ולמד ג"כ מהם ועשה כמעשיהם וגם הוא זרק אבנים על הרועה הנ"ל, וכשמוע הרב מזה הצטער עצמו מזה אבל לא יכול לגעור בו, כאשר הבטיח להרועה וגם קיבל ע"ע, והוכרח לקבל באהבה, כל מה שראה ושמע, עד שנפטר הרועה הנסחר ר' אלחנן ז"ל, אז עשה הרב לו הספד גדול מאד וגילה לכל העיר את מעשיו הטובים שעשה בהצנע, ושהי' צדיק נסתר וגדול מאד ז"ע:

עוד

מהנ"ל, ששמע מהרה"ג ר' אלעזר ז"ל, הנ"ל, שפ"א בהיותו בראדישיץ אצל רבינו זצ"ל, שמע מאיש שנדבק בו רוח רעה ר"ל, שהרוח סיפר הסיבה איך שנתגלגל הדבר שנענש ע"י ונעשה רוח רעה והי' מתנודד בעולם זמן רב עד שנכנס לתוך האיש הזה, והמעשה כך הי' כשהי' בזה העולם הי' עני מדוכא מאד וסבל דחקות זמן רב ר"ל, ואף שאביו הי' עשיר גדול, מכ"מ לא רצה להספיק אותו מגודל קמצנותו אשר אין לשער, ולפי שהי' דר בעיר אחרת רחוק ממגורי אביו, לזה בכ"פ קודם איזה רגל הלך לעיר מגורי אביו, שאביו יסייע לו באיזה סכום על הוצאות יו"ט אבל לא נתן לו רק מתנה מועטת בדוחק מגודל קמצנותו ועייז נסתבב הדבר שאשתו הציקתו מאד בכל פעם שבא לביתו, עד שמגודל כעסה ותרעומתה על אביו הוא חתנה, הסייתה אותו שישחט את אביו ואז יפטר מגודל הלחץ ודוחק עוני, וירש את כל הונו באין מפריע, והוא הלך אחר עצת אשתו ויבצע את מחשבתה הרעה, ושחט את אביו בחשאי, ולקח את כל רכושו את הכסף והזהב שהי' לו, ונתן לתוך תיבה אחת ולקח עמו את התיבה, ויהי בנסעו אירע לו מקרה באמצע הדרך אצל יער אחד פגעו בו גולנים ויגזלו ממנו את התיבה עם הכסף ואת כל אשר לקח עמו, ויהי כאשר גזלו ממנו את כל אשר הי' עמו וסיפר להם איך בא אל כל הכסף והזהב הזה, ויספר להם האמת כי הרג את אביו ולקח את כל רכושו, ואמרו לו אם כן הדבר אתה גזלן מומחה יותר מכלנו, ע"כ הא לך בחזרה את הכסף והזהב שלקחנו ממך, רק תתצוה בזה להתחבר אתנו יחדו ולהיות שותף אתנו בכל הגזילות, ונתרצה להם ונעשה גזלן ושותף עמהם בכל הגזילות, פ"א נתודע להם מאיזה עשיר גדול שנסע עם בני ביתו על חתונה של אחד מקרוביו ולא נשאר בביתו כי אם בתו בתולה עם ילד קטן המוטל בעריסה, ויהי כאשר באו שמה לגזול את כל אשר הי'

שם ורצו מקודם לעבור עבירה ר"ל עם הבתולה אשר הי' שם, ואנכי אע"פ שנעשיתי גולן כמותם מכ"מ לא יכלתי לסבול כזאת ולבי לא הניח לי לשתוק ולהניח אותם שיבצעו מחשבתם הרעה, ויעשו בה פגם עד עולם. כ"כ שמתי נפשי בכפי ולא הנחתי אותם לנגוע בה לרעה ח"ו, עד שנסענו משם, לאחר פטירתי מזה העולם, כאשר הביאו אותי להבית דין של מעלה לדון אותי וראו את מעשיי הרעים שעשיתי מיום הולדי עד יום פטירתי, ובתוכם גם החטא המר שהרגתי את אבי וגזלתי אנשים הרבה את כל אשר הי' להם ונעשו ע"י אביונים ר"ל, אשר הי' מגיע לי הגיהנום ר"ל, אבל בתוכם ראו ג"כ את המעשה הזאת איך שמסרתי נפשי עבור בתולת ישראל, ולא הנחתי לנגוע בה לרעה ח"ו, ונגמר ביניהם הפסק בית דין שאהי' נע ונד בעולם עד כמה וכמה דורות עד שיצמח ויצא מהבתולה הנ"ל צדיק אחד ושמו יהי' הרבי ר' בעד מראדישיץ זי"ע, והוא יתקן נשמתו. ע"כ טלטל את עצמו זמן רב עד שבא הנה, לקחת תיקון לנפשו:

סיפור לי ש"ב הרה"צ ר' אליעזר שליט"א מחמעליניק שסיפר לו החסיד ר' מרדכי יהושע שוי"ב ז"ל, שבעוד הי' ילד כבן שש שנה נתינתם מאבותיו ר"ל, ונתגדל אח"כ בבית הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, (ה) והי' מוכה בשחין רע על כל הראש עד שנמשך ונתפשט סמוך לעיניו ר"ל, ועשה רפואות שונות ולא הועילו כלום, ויהי היום כאשר הגיע סמוך לשנת השלש עשרה איזה שבועות קודם התחלת הנחת תפילין ועדיין לא נתרפא, והרופאים אמרו נואש ע"ז ולא מצאו שום תרופה, הנער הזה בראותו את מצבו ובשמעו את דברי הרופאים נגמד בלבו שבמוצא"ש"ק לאחר שיפטרו האנשים ממרן הק', ילך הוא ויפציר בו ולא יניח לו עד שיתן לו ברכה שיתרפא במהרה ברפואה שלימה וכן עשה, לאחר הבדלה כאשר כבר נפטרו האנשים ונשארו שם רק האנשים המקורבים, חגר עוז וניגש לפני מרן הק' בבכיות גדולות והתנצל לפניו איך שכבר עסק בהרבה מיני רפואות שבעולם ואין רואה שום תרופה לנפשו וכי גם הרופאים מיאשים אותו, ומה יהי' הסוף ובעוד איזה שבועות הבני מתחיל להניח תפילין, אז צוה מרן זי"ע, לשאל את הרבנית על הכלי חרס של הפשטידא (קיגל שארבען) אם עדיין לא ניקה אותה, וכן הי' שעדיין לא הי' מנוקה ונתנה הכלי חרס של הפשטידא, וקינה את השמנינות מתוכה ומשה אותה על חתיכת נייר, והניח את הנייר על ראשו וצוהו שגם בשכבו לישן לא יסור הנייר מעל ראשו, וכן עשה, למחר בקומו משנתו לקח את הנייר, והנה כל השחין הי' נשאר דבוק על הנייר כמו כובע קטן (קאפעל) והנה כבר נרפא כלו ולא ניכר שום רושם כלל על ראשו:

עוד מהנ"ל, בעת שמרן הק' זי"ע הי' מלמד בעיר חמעליניק אירע פעם שהלך להאופה שהי' דר סמוך לביהמ"ד לעשן לו את הלילקא ציבאך שלו, והי' אז יום ה' והוא יומא דשוקא שם, והאופה הי' לש או עיסה, בהלכו משם אמר להאופה לוש בברכה, ונתברכה העיסה שהי' לש ולש זמן ארוך יותר מח' חדשים ועשה לחמים הרבה מאד והעיסה לא כלתה, וכמעט נתעשר מהברכה הזו, עד שנפשו קצה מזה, ויהי כשגגה יוצאת מפי האופה ואמר אין לפטור זאת (מקצן עס נישט פטור וועדין) ומאז כלתה העיסה והברכה שנמצאה בו, ולימים כאשר שוב דרך אצלו לעשן הלילקא שלו, וביקש ממנו שיברך אותו שוב פעם שנית, והשיב לו בדרך צחות, לא בכל שעתא מתרחיש ניסא, ואמר בלשון פולנית ניצ זאוושע יארמארק.

שמעתי מרודי הרב הגאון"צ ר' יחזקאל ז"ל אבד"ק זארנוב שהדה"ק מרן ר'

ר' יחיאל מאזרוב זצ"ל בימי חורפו אחר שכלו לו השני מזונות שהבטיח לו חותנו, ונתן לו חותנו איזה מאות אדומים שיקח עצמו לאיזה מסחר וטרם שהתחיל לסחור נסע לרבו הקדוש מראדישיץ ליקח ממנו ברכתו כדרכו בקודש שלא לעשות שום דבר בלי ידיעת רבו מקודם והי' שם שבת קודש, ואמר אז רבינו הקדוש תורה ובתוך התורה אמר שאם האדם הוא בעת צרה וסכנה ר"ל, אזי הוא סגולה גדולה להנצל מהסכנה להתרמות לפניו את צורת רבו, לאחר שבת לקח ברכת פרידה ונסע לביתו, והדיבורים שאמר רבו הק' כבר נשכחו ממנו, והכין עצמו על הדרך לרגלי מסחרו, ונסע עם עגלה סחורה אשר הי' נקרא אז (בודקע), וגם לקח עמו צרור הכסף אשר הצריך לקנות סחורה במו, ויהי בנסעו עם העגלה סחורה באמצע הדרך פגעו בו שני גזלנים ולקחו אותו מעל העגלה ויבקשו אצלו בכל המלבושים עד שמצאו צרור הכסף שלקח אתו על הדרך ולקחו ממנו, וגם העגלה עם הסחורה לקחו ממנו, וכדי שלא יגלה הדבר אח"כ וימסור אותם להשופטים, הסכימו ביניהם להרגו ולהשליכו אל הנהר אשר הי' לא רחוק מהם, ובתחלה אסרוהו בחבלים היטב, וגררו אותו, ומגודל הבהלה והפחד נתבלבל מאד עד שלא ידע אף לצעוק לעזרה, וגם לבקש מהם שירחמו עליו, כאשר הי' קרוב אל הנהר וראה הנהר איסתייע מילתא שהזכיר א"ע בהחורה שאמר רבו הק' והדיבורים שאמר אז כמה פעמים, ותיכף התדמה לפניו את צורת רבו הקדוש מראדישיץ זי"ע ובתוך כך ראה מרחוק שני אנשי חיל רוכבים על סוסים (קאזאקין) עם רצועות של עור בידיהם, וצעק בקול רם גיוואלד, ובמהירות קרבו אליו, והגזלנים הניחוהו וברחו לנפשותם ובראותם כל הנעשה רצו אחריהם במהירות והשיגו אותם ואסרו אותם עם החבלים ההם, וניגשו אל מרן הק' מאזרוב זצ"ל שיספר להם כל מה שקרהו ומה ביקשו ממנו, מתחלה לא ענה אותם מגודל הבהלה שנבהל מכל הנ"ל, עד שהניחוהו בדברים ואמרו אליו שאל יפחד כלום והם יקחו פסק המגיע להם אז סיפר לפניהם כל הנ"ל, ואמרו הרוכבים אליו שילך אתם העירה ויספר לפני שלטוני העיר כל מה שרצו לעשות עמו ולקחו את הגזלנים בחזקה ע"י הכאות חזקות עם הרצועות שבידיהם, והושיבו אותם על העגלה אשר עם הסחורה לנסוע עמם העירה ומשם יצא המשפט, והרה"ק מאזרוב זצ"ל הלך רגלי העירה לספר לפניהם בפקודת הרוכבים, וכשבאו העירה הביאו אותם לפני שלטוני העירה, והרה"ק הנ"ל סיפר לפניהם את כל אשר קרהו ומה שהי' מוכנים להרגו, ויצא הפסק מאתם, להכות לכ"א מהם חמשים הכאות קשות עם הרצועות שבידיהם, ואח"כ להושיב אותם בתפיסה על עשרים שנה, וכן עשו להם כאשר יצא דבר המשפט, ואח"כ נסע תיכף הרה"ק מאזרוב זצ"ל אל רבו הקדוש מראדישיץ ולספר לו הנס הגדול אשר קרה לו, שניצל ממות לחיים, וכאשר בא לפניו, פניו אליו מרן הקדוש מראדישיץ, ואמר לו בפנים שוחקות, הזכרת מה שאמרתי לך בתוך התורה בשבת הקודם טרם שנסעת לרגלי מסחרך, וסיפר לו שכך הי' והאי דאהני לו שניצל אז ברגע הזאת, ואז נתנו שניהם שבח להשי"ת, וסיים מרן הק' מראדישיץ ואמר אליו, התסבור אתה שזה הי' שני אנשי חיל? לאי זה הי' שני מלאכי מעלה אשר ירדו אצלך במכיון להציל אותך מידי הגזלנים האלו, זי"ע:

סיפר לי ש"ב הרה"צ כו' מו"ה ר' אלימלך שליטיא מקאליש ששמע מאביוה"ק זצ"ל, שבעת שהי' מרן הסבא קדישא מראדישיץ בטומאשוב הי' שם ג"כ

הצדיקים הקדושים הרבי ר' ירחמיאל מפרשיסחא זצ"ל, והרבי ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל ממאגליניצא, ושבתו שם בש"ק, ורצו איזה אנשים מחסידי קאצק לילך אצלם בסעודת ש"ק אל שלחנם הטהור, והי' ביניהם ב' אברכים עזי פנים אשר שחקו מהם, ואמר א' מהם בקול מה לנו לילך שמה ומה נראה אצלם איך הם משטים את עצמם

מדי דברו הדברים האלו, אירע לאשתו שנתקשה ללדת, ועברו כמה ימים ולא יכלה ללדת בשו"א והיסורים והצערות עלו עד לב השמים עד שהיתה בסכנה גדולה, ר"ל, אז צעקו עליו אנשי העיר וגם חסירי קאצק כלם בפה אחד, מה לך לאבד נפשות מישראל בשביל עקשות שלך אין לך עצה אחרת רק לילך אצל הרה"ק מראד"שיץ להזכיר אותה ואז תושע, עד שבע"כ נתרצה בשעה שהגיעה לסכנת נפשות ורץ תיכף לבית שהתאכסן מרן הק' מראד"שיץ בצעקה ובכי, שיתפלל על אשתו ויוציא אותה מהסכנה הנוראה ואל יאבד ב' נפשות מישראל, אז צוה עליו הרה"ק מראד"שיץ ואמר לו שיקח עז אחד ויוליכנה משוק העיר לביתו ויאחז בהאלי' שלו לעיני כל העיר ואח"כ תאחז אשתך את העז בקרניו איזה שעה, ואז תושע ותנצל ממות לחיים, האיש הנ"ל בראותו כי צרתו צרה ואין לו שום עצה הוכרח להסכים למרות רצונו על הביוזן הלז, וכן עשו הוא וגם אשתו, ומיד נפתח רחמה וילדה בן, וסיים ע"ז הרבי ממאגילניצא זצ"ל, שלא ראה שום צדיק שיהי' לו המפתח של בנימ, כמו מרן הקדוש מראד"שיץ זי"ע :

סיפר לי ש"ב החסיד ר' יחיאל יוסף באראן נ"י, שפי"א בא אל זקנינו מרן הסבא קדישא זי"ע, מוכר חלב אחד והתנצל לפניו, שחייב להאדון בעד החלב סכום גדול ואין לו לשלם, ובשביל זה כעס עליו האדון ואמר שבעוד ימים אחדים, אם לא יתן לו כל הסכום יכהו מכת אכזריות וישליך אותו החוצה, ולא הי' לו במה לפרנס את עצמו כי לא רצה להשאיל לו עור, וצוהו הסבא קדישא שיקנה בחנות איזה חוטי משי וכן עשה, כאשר הביא החוטי משי לפני מרן הק' לקח אותם בידיו הקדושים ושזר אותם, ובאותו הרגע ממש ששזר את החוטי משי, אחזהו להאדון דקירה על הבטן ר"ל, (גרימעניש) עד לא יכול עמוד בשום אופן, האדון הבין מיד כי לא דבר ריק הוא, כי מעולם לא סבל על בטנו, ובפרט כי ראה שהיסורים באים עליו פתאום בתקפם, וגם שמע שהיהודי המוכר חלב הדר בחצירו נסע אל הרה"ק מראד"שיץ בשביל הסכסוך שיש לו עמו, ע"כ התחיל לחשוב מי יודע אם לא הרבי מראד"שיץ עשה לי העונש הלז ע"י המוכר חלב הזה הדר אצלי, וכאשר עומד וחושב, שמע שבא היהודי הנ"ל מנסיעתו, אז שלח תיכף שליח מיוחד אליו, וביקש ממנו שיאמר לו האמת ולא ירא כלום, כי לא יגע בו לרעה ח"ו, ושאל אותו אם הי' בראד"שיץ והשיב לו הן, אז אמר האדון אם בשביל זה ניהא, ושלח לביתו ב' כורים תפוחי אדמה וב' כורים דגן, וגם פטרו מהחוב, ולהאדון הוטב תיכף ממחלתו :

סיפר לי ש"ב מו"ה ישעי' נ"י, ששמע מזקינו החסיד המופלג בתו"י מו"ה ר' מענדיל באראן ז"ל מגאמבין, (א) שפי"א עבר זקנינו הק' מרן מראד"שיץ זצ"ל, דרך עיר א' / עם בנו הרה"ג ר' מאיר ז"ל, והפצירו בו בני העיר הנ"ל, שיסוב דרכו אצלם ומילא בקשתם, ועשו בני העיר סעודה גדולה עבורם, כאשר ישבו בסעודה הי' מתהלך בחוץ יהודי אשכנזי א', שרצה לקבל פני הצה"ק הזה, ולא הרהיב עוז לגשת פנימה ולהראות לפני ערת החסידים עם זקנו המגולח ובגדיו הקצרים, ויגש האשכנזי הנ"ל, והביט לתוך חדר מרן הק' זי"ע דרך חור מפתח הדלת, ומיד הרגיש מרן הק' וצוה למשמשו שילך החוצה ויקרא את האיש הנ"ל, וכן עשה המשמש ויקרא אותו, כאשר בא לפני מרן הק' פרץ בקול בכי וברמעות שליש מאין הפוגות, ושאלו מה אתה מרבה בדמעות כ"כ, וסיפר לו את כל העכירות שעבר מנעוריו עד עתה, וכמעט שלא

(א) הרה"ג ר' מענדיל באראן הנ"ל, הי' בנו של הרה"ג ר' מאיר ז"ל משידלאוואל, בנו של מרן הסבא קדישא מראד"שיץ זי"ע.

הניח עבירה שלא עברה ד"ל, וכאשר עברתי דרך הבית הזה שהתאכסן הרבי הק' נתעוררתי בתשובה וחרטה גמורה על כל עונותי ופשעי שעברתי ולבי לא הניח לי לעבור הלאה שלא לספר לכם את אשר על לבי, והרבה עוד בדמעות עד שנמס לבב כל האנשים שהי' שם בחדר החיצון מגודל המרירות והרחמנות והכירו בו שהי' דברים היוצאים מקירות לבו והוא מוכן ממש למסור נפשו ולקבל עליו את כל מה שיצוה עליו, ואמר לו מ"ן הק' מה אתה מבקש ממני, והשיב שרוצה לעשות תשובה והרהי"ק יתן לו חיקון לנשמתו המגועלה, וצוה עליו להתודות על כל חטאיו, וסיפר לו שכבר יותר משלשים שנה שלא הניח תפילין כלל, ועוד כהנה וכהנה וצוהו מ"ן הק' שישלח בעד איזה גדולים יי"ש, שישתה העולם לחיים (א) לכלם נתן כוס יי"ש, ולו לא נתן, לאחר שחתו כלם אמר להמשמש שיזרוק את האיש הנ"ל החוצה במעמד כולם, ותמהו ע"ז מפני שראו כולם את גודל שברון לבו עד שכמעט לא נשאר בו צורת חי, ולזה שמיט המשמש אי"ע מתחילה ולא קיים תיכף הציוי של מ"ן זי"ע, בחשבו אולי ינחם ע"ז ויקל בענשו וימנע הבזיון ממנו, אבל שוב שנית ציוה לו בגערה שיזרוק אותו החוצה, וכן עשה וזרקו אותו החוצה במעמד כלם (מ"ן הק') זי"ע סייע בדחיפתו, וכלם ראו ותמהו על זה, ונגמר בלבם שישאלו את פי קדשו על זה, מאחר שכבר התחרט בחרטה גמורה, והרבה כ"כ בדמעות, ועם כ"ז הי' מביישין אותו ברבים, וכן עשו ושאלו את פי קדשו ע"ז, והשיב להם מ"ן הק' כעת לא אוכל לומר לכם הטעם רק לשנה הבאה איה"ש אומר לכם תשובה ע"ז, ויהי' לתקופת השנה ואסתייע מילתא שנסע ג"כ דרך העיר הזאת ושאל את אנשי העיר על האיש האשכנזי הנ"ל, באיזה מקום הוא ואמרו שכבר נסע מפה ואינם יודעים באיזה מקום הוא נמצא, ולא הי' אחד בעיר שיודע ממנו באיזה מקום הוא נמצא, אז אמר מ"ן הק' אם כן הוא אני אחפש אותו, ושען את ראשו הק' על ידיו הקדושים בערך איזה רגעים, והגבי' ראשו ואמר אני רואה שאינו בזה העולם וגם בעוה"ב אינו, ושוב שען פעם שנית את ראשו על ידיו על איזה רגעים, ואמר עכשיו אני יודע מה גהיתת עמו, הוא מת ונקבר על דרך פלוני בערך ח' פרסאות ועל קברו עומד שתי וערב, (והסיבה הי' שנהרג מגזלנים ביער הסמוך לשם והי' מונח כך איזה זמן עד שמצאוהו איזה עדלים ולא הכירו בו וסברו שהוא בכרי ולוה העמידו הסימן הזה) ועתה הנני מבקש מכם שתלכו אל האדון מהעיר הזאת ותבקשו ממנו דשיון, להוציא את היהודי הזה משם ולהביא אותו אל קבר ישראל, ואמרו אליו זאת אי אפשר לילך אצלו בהשתדלות כי הוא שונא ישראל מאד, ומלבד שלא יעשה לנו טובה רק יעשה לנו עוד רעה, כי

(א) כתב צ"ח כנסת ישראל וז"ל כוס ישועות אשא, כוס כוטרקון ויאמר סלחתי כדנריך, ושאלו לפניו הלל צ"ח כתוב ויאמר ה' סלחתי כדנריך, הסיב בשני יודין הוא הסס, (הי' שני יודין ששוחין הוא הסס)

וכס' טעיה"ם צ"ח ס' תעלומות חכמה כתב שהרה"ל הקדוש מוה"ר יהודא צבי מראזדל ז"ל, אמר צ"ח דודו וחותנו הרה"ל התייר הגדול והקדוש מוה"ר צבי הירש מזידטשוב ז"ל סאמר צ"ח מדרש כשישראל שוחין ואומרים לחיים הקב"ה מוחל עוונותיהם של ישראל, ואמר הרב מראזדל כי הוא לא ראה המדרש רק כי מסתמא א"ס חותנו אמר צ"ח מדרש הנה בנמלא, ופי' בו כך כי הנה הי"א תיבות שזכרנו לחיים כו' המה נגד עשרת ימי חסובה ושני תיבות אחרונות אלקים חיים המה נגד יום הכפורים, והנה אלקים בגימ' כוס וע"כ כשישראל שוחין כוס (מוספר אלקים) ואומרין לחיים המה מעוררים בחי' אלקים חיים שהוא נגד יוה"כ שמכפר עלומו של יום על כל עוונותיהם של ישראל.

כדמליו

מפורסם הוא ברשעו ואין לישראל אצלו שום דריסת הרגל, מאימת רשת מות, אשר הוא אורב עליהם, אז אמר להם מרן הק' זי"ע, אני לא אביט על דבריכם ואלך בני צלמות ולא אירע רע, כי ד' עמדי, ובפרט להציל את האיש הנ"ל מבאר שחת, והלך בעצמו בלי שום פחד, כאשר בא בחצר האדון לכנס לתוך הארמון, והכלבים משם שראו איש זר נכנס לתוכו עקרו החבלים מעליהם מרוב הכעס ורצו לקראתו להרע לו, אבל כאשר באו סמוך לו ברחו מגודל הפחד לתוך מחבואם, והלך ישר לארמון האדון, כאשר בא לחדרו, ונבהל האדון ממנו וחיל ורעדה אחזתהו ואימת מות נפלה עליו עד שהגיע לסכנת נפשות, לאחר ששהה כזה זמן מה אז הרף מרן הק' ממנו והניח לו, וכרע האדון לפניו, ואמר אל מרן הק' מה בקשתיכם ותעש, וסיפר לו כל הנ"ל וביקש ממנו רשיון וגם איזה אנשים ממשרתיו שיסייעו לחפור הקבר, וזו יהי בטוח שלא יפריע שום איש להם במלאכתם, ואמר האדון למרן הק' למה הצרכתם בעצמכם להטריח לבא הנה, וסיפר לו שאנשי העיר היהודים הי' יראים לבא לפניו מגודל שנאתו על היהודים, אז נהפך לבו בקרבו לטובה, ואמר אליו מעתה כל מה שיצטרכו יוכלו לבקש ממני ואמלא בקשתם לטובה, ושאל עוד את מרן הק' כמה אנשים אתם צריכים ואמר לו ג' אנשים עם כלי הפירה ויקרא ג' אכרים ממשרתיו וצום שיעשו את כל מה שהרבי ימקוד אותם ויצוה להם, והלכו אל המקום הנ"ל, וחפרו והוציאו את היהודי מקברו והוכילו העירה, ומשם הביאו אותו בני העיר אל קבר ישראל וחלקו לו כבוד והי' מלוין אותו כל העיר, וקודם הלוי' שאל מרן הק' את בני העיר אם הניח אחריו בנים ואמרו כי הניח אחריו בן אחד צעיר בשנים אבל הוא גרוע יותר מאביו בעת רשעו והוא מומר מפורסם, ואמר להם אע"פ כן תקראו אותו שילוה את אביו, וקראוהו בפקודת מרן הק', וצוה עליו שיאמר קדיש אחר הקבורה, וכאשר לא יכול אמרו עמו הקדיש אח"כ לקח מרן הק' את השעון מחיקו והביט עליו והי' אז שעה ג' אחר חצות, ואמר להמקורבים שלו שלמחר באותו השעה בדיוק יבאו על הקבר הזה, וכן עשו ובאו למחר באותו השעה על הקבר הנ"ל, והנה ראו עשן גדול יוצא מקברו, א"ל ואמר להם עתה אפתור לכם שאלתכם משל אשתקד, שלא אמרתי לכם אז, מפני שראיתי שאין לי שום תיקון עבורו מרוב פשעיו, עד שהצרכתי לבזות אותו בפני

א) כדמלינו בלחך שהי' רבו של התנא הק' ר' מאיר ע"ה, שעלה עשן מקברו בעת שהי' נדום דאמרוי סס (מגינה ט"ו) כי נח נפשו דר"מ סליק קוטרך מקברו דלחך, ופי' סס המהרש"א ז"ל, בח"א ע"ז שעלה עשן מקברו ז"ל כמה רשעים שמתין ונידונו בניהם ואין אנו רואין שום עשן עולה מקברייהם ואפשר ע"ד שאלתו ומגזר אומר ויקס לך שהלדוקים גוזרין והקב"ה מקיים הי' ר"מ ביקש ע"ז דלדיוני' לאחר ויעלה עשן מקברו להודיע לרבים שנהקיימה גזירת ר"מ והי' איכא למימר בפי' אינו בר"ע שהעלה עשן מקבר אביו של טורנוסרופוס הרשע חזן מבשבת להודיע לו שזה הוא יום השבת כ"ו, וזכרונותי גרם לאחר ימים חלה אלישע אחון ואמרין לר"מ כו' אזל בעי מבקרת' ואשכח'י בלוי', א"ל לית את חזר כך א"ל ואין חזרין מחקבלין א"ל ולא כן כתיב טעם אנוש עד דכא עד דיכדוכה של נפש מקבלין בלוחה שעה זכה אלישע ונפטר ומת והי' ר"מ שמח בלבו ואמר דומה שמתוך תשובה נפטר ר', מן דקבריני' ירדה האש מן השמים ושרפה את קברו אחון ואמרין לר"מ הא קברא דרבי אייקד כו' נסב גולסי' ופרסי' עלוי אמר ליני הלילה וגוי ליני בעוה"ז שהוא דומה ללילה והי' בבוקר זה העוה"ב סכלו בוקר אם יגאלך טוב יגאל זה הקב"ה שהוא טוב דכתיב ב' טוב די לכל ורחמיו עכ"מ, ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי הי' ומיפסיית כו' עיי"ש.

קהל ועדה, ובה הבויון יכופר לו העונות והפשעים שהרבה, וימרקו אותו לגמרי מכל חטא וזה הועיל לו להיקון לנשמתו, ובטח לא שייך ע"ז רחמנות, ובנו של הבעל תשובה הנ"ל עשה תשובה ונהסך לאיש אחר, כי התחיל ללמוד ועשה חיל בלימוד תוה"ק עד שנעשה אח"כ ירא שמים וגדול הדור:

תחיית המתים.

ואשר לריות כבר הי' (קהלת ג') אם יאמר לך אדם שהקב"ה עתיד להחיות לנו מתים אמור לו כבר היה ע"י אלי' וע"י אלישנ' וע"י יחזקאל, ד' אהא אמר בשם ר' אליעזר בן חננאל כל מה שהקב"ה עתיד לעשות ולחדש בעולמו לעתיד לבא כבר הקדים ועשה מקצתו ע"י נביאיו הצדיקים בעולם הזה (ויקרא רבה פ' כ"ז) ה צבאות הוא מלך הכבוד סלה, שהוא חולק מבכורו ליראיו כו' הוא מהי' מתים, חלק סכבוד, לאל' והחי' את המתים שכן אומר (מלכים א י"ז) ויאמר אלי' ראי חי בך (תחומא בה'לותך).

סיפור לי ש"ב הרב המאוה"ג חוי"ב בנשיק כו' מו"ה ראובן ישכר ירחמיאל שליט"א אבד"ק קאמינסק ששמע מהחסיד המופלג בתו"י כו' מו"ה ר' ישראל ירחמיאל ז"ל מווארשא, שפ"א הי' מחלוקה גדולה בעיר קינצק אודות התמנות רב אביד לעדתם, חסידי ראדישיץ של זקינינו הסבא קדישא זי"ע עם חסידי קאצק, ופחאום נחלתה אשת חסיד אחד מחסידי ראדישיץ עד שהיתה מסוכנת וכלם יאשו אותה, ושלח הבעל שליח מיוחד לטרן הק' מראדישיץ להזכיר אותה לפניו שצריכה לרחמים גדולים מן השמים ושכולם אמרו נואש להי', והשליח הרחיב הדיבור שבל נהי' אנשי שלומינו לשיחה וללעג בפי הבריות, ולא יהי' חילול השם מזה, שבל נוכל להרים ראשנו במני אנשי העיר, הסבא קדישא רץ תיכף אל תיבתו ולקח יין של קידוש הנשאר משבת קודש ונתן כוס של קידוש אל יד השליח בימינו וכיסה אותו ביד שמאלו של השליח, וצוה עליו שיהא מכוסה בכל הדרך עד שיבא אל בית החולה, ואמר לו בזה"ל, באיזה מצב שתשיג החולנית תתן לה טיפי יין קידוש ויהי' לה לרפואה, אפילו אם תשכב על הארץ אחר מיתתה, ג"כ תתן לה ותחי', ובאמת אפילו אם תנוח בבור ג"כ נכון לבי בטוח כי תקום מבור ותלך לביתה, אבל אין לפרסם הדבר לפני העולם, ואין לך יפה מן הצניעות, כאשר בא השליח לביתו קרה לו כי כבר נעדרה החולנית ר"ל ושכבה על הארץ, ושלח כל האנשים אשר היו שם רק בני בית נשאר שם ופתח את פי' בחזקה, ונתן היין של קידוש לתוך פיה, ותשב רוחה אלי', ופתחה את עיני' ונהיתה לברי' חדשה, ומעט מעט הוטב לה ולרבע שעה חזרה למטתה ושבה לאיתנה כבראשונה והיתה בריאה כאחד האדם:

סיפור לי ש"ב הרה"צ הישיש תמים במעשיו כו' מוה"ר אליעזר שמואל שליט"א מטאמאשוב, איך שאחי חותנו החסיד המפואר ר' יעקב ז"ל, בעת שהי' נער כבן חמש שנים אירע לו שנחלה בחולי אנושה מאד ר"ל, עד שהרופאים אמרו נואש לחיו ר"ל, ושלחו אבותיו שליח מיוחד לראדישיץ להזכיר אותו לפני מרן רק' שיעזור רחמים עבורו שישאר בחיים, ונתן מרן הק' להשליח זכוכית יין וצוהו שתיכף כשיבא לבית החולה ישים היין בפי החולה באיזה מעמד ומצב שימצא אותה, וצוהו שיחלק צדקה חיי רוי"כ לעניי העיר, וברכו ופטרו לשלום, כבא השליח אל החולה מצאו כבר מת והי' ממשמש אותו ולא הי' עוד בו דפק, כי כבר הדליקו גרות ואמרו הפוסקים, אבל הוא

הוא לא השגיח על כ"ז, ופתח את פי הנער בחזקה ושפך לתוכו הזכוכית יין כפקודת מרן הק' מראד"שיץ, ומיד פתח את עיניו ונראה בו רוח חיים, ונבהלו האנשים העומדים סביב אשר כבר אמרו עליו הפסוקים מגודל התמהון, ומעט מעט הוטב לו ולימים אחדים הבריא כאחד האדם, ועשו כפקודת מרן הק' וחלקו את החיי ר"כ שנדרו לעניי העיר, זי"ע ועכ"י.

סיפר לי ש"ב הרה"ח המופלג בתו"י בנוש"ק כו' מו"ה יעקב יצחק שליט"א ששמע מדודנו המנוח הרה"ח הישיש כו' מוה"ר ר' יחזקאל פרידמאן ז"ל מווארשא ששמע מאדמו"ר הרה"ק המפורסם ר' יעקב צבי זצ"ל טפאריסוב שסיפר מה שבעצמו שמע בהיותו בראד"שיץ אשר החסידים החשובים דברו ביניהם בתמהון מגודל הפלגת המופתים הנוראים אשר בעיניהם ראו והרעישו פני תבל, הסבא קדישא בשמעו הדברים והתמהון ע"ז, ניגש לפניהם עם הקופסא כסף של טאבאק (טאבאק פישקעלא) בידו הקדושה, וסיבב אותה פעמים רבות במהירות ואמר להם בלשונו הק' תאמינו לי יקרים אשר אם הגיע לי עת הצורך לאיזה ישועות ישראל או אם הייתי יודע שאחזיר את העולם בתשובה ע"י המופתים הנוראים הייתי מסבב את העולם עם ארבע פנותיו כמו שהנני מסבב את הטאבאק פישקעלי אשר בידי, (ה) עכ"ל.
עוד מהנ"ל, שמעתי מאיש ישיש וחסיד אשר הי' דרכו לשמש את דו"ו אדמו"ר הרה"ק ר' אליעזר דוד זצ"ל מראד"שיץ בימי עלומיו, ופי"א שלח אותו עם איזה מגדנות אל אחד מהנצרכים אשר הי' מהחסידים הזקנים אז, וכאשר הגיע לידו מאד שטח עצמו אשר הוא בזכרון אצל הרה"ק זי"ע, והי' בבדיחא דעתא ואמר לו שמע בני מה שבאזני שמעתי בבית הסבא קדישא הרבי ר' בער זי"ע פ"א הייתי לן בחדר של רבינו זצ"ל אשר הי' מתבודד שם, והי' כחצי הלילה והנה מאד נשחוממתי מהמראה שראיתי את רבינו עומר לפני ומקיץ אותי, ומיד קמתי ממתתי ונטלתי את ידי, ונתן לי חתיכת לקח עם יי"ש ואמר לי שחה לחיים והנה ראיתי השלחן הטהור מעוטר ומהודר עם זקנים ולבושהו כתלג חיוור ומורא עלה על ראשי להסתכל בזיו קלסתר פניהם, ונשאו ונתנו ביניהם באיזה ענין חמור, והרבי זי"ע, שימש אותי בהחבטלות וצוה אותי להגיד לחיים, ואח"כ צוה לי לחזור למטתי ותיכף נרדמתי ואישן כבתחילה, למחר בבוקר שאלתי להאנשים המקורבים החשובים בבית הרבי מי ומי הי' אותן הצדיקים שהרבי עסק עמהם בלילה ולא ידעו מאומה מביאתן ומחזירתן, לאחר איזה זמן נתודע לי ע"י רבינו זי"ע, שזה הי' רבותיו הקדושים והטהורים מעולם העליון אשר הסתופף אצלם בימי חייהם, זי"ע:

עוד מהנ"ל, פי"א הייתי עם אדמו"ר הרה"צ שליט"א אצל גדול אחד מצדיקי דורנו שליט"א ודיברו ביניהם מגודל הפלגת זקיננו הסבא קדישא מראד"שיץ וסיפר לו צדיק הנ"ל מאביו הרה"ק זצ"ל שסיפר לו שהרה"ק מרן מקאצק זצ"ל שמע פי"א בחדרו איך שהחסידים דיברו ביניהם מנוראות הסבא קדישא ניגש לפניהם ואמר להם מאותו הראד"שיצער אחם מדברים הנני מעיר עליו שהוא ספר תורה טהורה, עכ"ל:

עוד מהנ"ל, שמעתי מאיש חסיד א' שבעת פטירת זקיננו הסבא קדישא זי"ע הי' איש אחד בקאצק אשר הי' סבור למצוא חן בעיני רבו, והי' ירא שמא יקדמנו אחר בבשורה הלז ר"ל, לזה ניגש בחפזון אל חדר הרה"ק מרן מקאצק זצ"ל, ואמר אליו הרבי יודע שהראד"שיצער כבר נפטר לעולמו, כאשר בשר הבשורה מיד

נשתנה זיו פני קדשו של הרה"ק הג"ל, עם אנהות נוראות סיפק בידי וואמר מעתה אין להניח אלי שום אדם, אם נלקח יסוד של עולם (דעם וועלטס אינטערהאלטער) איך נוכל להניח אלי שום אדם, וסגר את עצמו על זמן רב ואותו המבשר לא עלתה לו שנתו, ר"ל

סיפר לי ידידי החסיד ר' משה יצחק מיטילמאן ז"ל מפה. ששמע מביק אדמו"ר הרה"ק ר' הלל זצ"ל בראדישיץ שסיפר מזקיני הסבא קדישא הרבי ר' בער זי"ע, שאירע לו פ"א בראש השנה ששה זמן רב בחדרו קודם תקיעת שופר. כאשר בא לביהמ"ד לתקיעת שופר סיפר מקודם מרבו הק' החוזה מלובלין זי"ע, שאירע לו פ"א בראש השנה כזה ששה זמן רב ולא הי' יכול לילך לתקיעת שופר מפני שהי' לו כיכ שברות הלב ולא הי' מרגיש אצלו שום זכות או מצוה שיהזק עצמו, עד שהזכיר את עצמו באיזה זכות ונתקרה דעתו, שלא הקפיד וכעס כל השנת ופעם אירע לו שמשמשו לא הכין לו מים ליטול ידיו, והי' בתרעומות הרבה עליו עד שגמר בלבו שאם יבא יגער עליו ויתן לו פסק, כאשר בא משמשו אליו הזכיר אי"ע במאחז"ל כל הכועס כו', ואמר על עצמו מה לי להיות עובד ע"ז ח"ו בשביל זה, ולא גער עליו, וגם לא הקפיד א"ע כלל. כאשר גמר הסיפור תיכף פתח וזקיני הסבא קדישא למנצח לבני קרח מזמור

סיפר לי ידידי החסיד ר' מרדכי יוסף ג"י ששמע מהרה"ח המפורסם ר' יוסף בלומענפעלד ז"ל מוולאטשטאווא שבעיר הלז הי' אחד שהי' מסחרו שהוביל חביות י"ש לעיר ראדאם ובכל פעם שנסע לרגלי מסחרו לראדאם נסע דרך עיר ראדישיץ, ונתן למרן הקדוש מראדישיץ איזה זהובים, כי כן קיבל על עצמו האיש הג"ל מתחילה, שמכל נסיעה עם הי"ש לראדאם יתן לו איזה סכום והוא יתפלל בעדו שיצליח במסחרו, וכן עשה והצליח בכל פעם. פעם אירע שנסע במכיון דרך עיר אחרת כדי להעלים נסיעתו ממרן הקדוש זי"ע, ולהבריה עצמו מן המכס הג"ל, ויהי בהיותו בראדאם בפתחו החביות י"ש להסוחרים והקינים שהרגילו לקנות אצלו, הרגישו ריח רע עד שברחו כל הקינים ממנו ולא רצו לקנותו אפי' בזול. האיש הג"ל, בראותו זאת, גמר בלבו שימכור אפי' ברבע המחיר או פחות ובלבד שיהי' לו איזה פדיון, ויהי' לו על הוצאת הדרך חזרה, וביקש מאיזה אנשים שיקנו אצלו בעד רבע המחיר, ומחמת שהזיל המחיר עד מאד קני אצלו איזה אנשים אבל לא ארכה השעה והאנשים האלו ג"כ הביאו לו חזרה באמרם שא"א לטעום ממנו מגודל הסירחון וריח רע והוכרח להחזיר להם התשלומין, וראה כי לא דבר ריק הוא והבין כי בא לו ההפסד הגדול הזה מחמת שרצה להבריה עצמו מהמכס המעט שהתנה והבטיח לתת למרן הקדוש מראדישיץ. אז כשנסע חזרה לביתו, נסע תיכף לראדישיץ ויספר לו את אשר קרה עם הי"ש בראדאם, ויאמר אליו מרן הסבא קדישא מדוע גזלת את תרומתי ממני, אז פייס את מרן הסיק, ושילם את המכס הקצוב שהבטיח ליתן, ונתן לו את ברכתו הקדושה, והיין החומץ הסרוח נתהפך ליין טוב ומשיבב והרויח אח"כ מאד מזה היין, ומאז נזהר מאד לבל להעלים ממנו שום דבר מהמסחר אשר עשה ולקבל בכ"פ את ברכתו זי"ע.

עוד מהג"ל, ששמע מהרה"ח ר' יוסף בלומענפעלד ז"ל, שאביו ר' בעריש ז"ל, הי' מסחרו עם צמר, פעם אחת הי' הסבא קדישא זי"ע בעיר וולאטשטאווא והתאכסן אצלו, ובאותו הזמן הי' לו הרבה צמר מאד אבל קונים לא הי' לו, ואיסתייע מילתא שבא אליו סוחר אחד ממרחקים אשר חפץ לקנות ממנו כל הצמר, ומובן השמחה שהי' לו מזה, ואעפ"כ שאל מקודם את מרן הק' מראדישיץ, אבל מה נשתומם הי' מזה

שמרן הק' לא הסכים למכור אותם, ובטח כן עשה, ויהי' היום לאחר שחלפו ועברו איזה שבועות אירע לו סיבה שנשרף לו כל אשר רכש עד שנשאר בעירום וחוסר כל, ר"ל, ונסע לראדישיץ אל מרן הקדוש ויספר לו את כל אשר קרהו, ושאלו מרן הק' על הצמר אם גי'כ נשרף והשיב לו הן, אז אמר אליו מרן הק' אם כן עלי לשלם לך ההפסד כי אני הייתי הגורם לזה, ונתן לו את ברכתו הקדושה, וכן היה כאשר נסע לביתו לא ארכה העת ונזדמן לו מסחר אשר הרויח הרבה מאד עד שנתעשר מזה בכפלי כפליים יותר מאשר הי' מתחילה, זי"ע

עוד מהנ"ל, בכפר אחד במחוז קיעלץ הי' איש אחד שהחזיק חליבה (שווייג) אצל אדון הנקרא, חראביע" אשר כידוע משלו אז הפריצים באחוזתם כמו קיסר במדינתו, פעם אירע שהי' רחוק מאד ולא הי' לו לשלם שכר הארענרע עד שנשאר חייב בעד איזה שנים עד שחרה להאדון מאד ונתן צו שבאם לא ישלם לו החוב לזמן המוגבל אזי יעשה בו שפטים וייסרוהו במהלומות קשות, האיש הזה בשמעו הפקודה האיומה הזאת וימס לבו מגודל הפחד, ויסע תיכף לראדישיץ ויספר למרן הקדוש וצ"ל כל הנ"ל, והתמרמר לפניו מאד, על פקודת האדון הנ"ל, אז צוה לו מרן הקדוש שיגיש לו נייר חלק, והביא לו וישם אצבעו הקדוש על הנייר ורשם עליו כעין כתיבה ויקמוט הנייר כמו מכתב וימסור לו ואמר אליו תחן את המכתב הזה להאדון אשר אתה דר אצלו, והוא בגודל אמונתו הפשוטה לא שאל מאומה, ונסע לביתו עם הנייר הזה, באמצע הדרך עלה על דעתו לפתוח המכתב ולעיין בו ולראות מה שרשם רבו הקדוש באצבעו במהירות נפלא, אבל מה נשתומם מזה שלא ראה שום תמונת אות דק הנייר הי' חלק כבתחילה, ויירא מאד לנפשו שלא יהי' ללעג ולקלס בעיני הארון, ושלא יחרה אפו עוד יותר עליו ויכהו מכת מות ע"י זה, כי זה הי' משפטו, וחשב ע"ז איזה זמן מה לעשות כי לא ידע לשית עצות בנפשו, עד שבטחוגו ואמונתו במרן הקדוש חזקו עליו ונגמר בלבו שיתן זאת להאדון באופן זה שבבואו להאדון יטה א"ע כאלו הטה לכבודו ועי"ז יפול הנייר מחיקו, והוא יגבי' זאת ויתן להאדון ויעשה א"ע מחפש כאילו נאבד לו המכתב האמתי וכן עשה כבואו אל האדון הטה את עצמו ויפול המכתב מחיקו וניגש האדון בעצמו והגביה המכתב מהארץ ויפתחהו ויקרא מתוכו כדרך כל המכתבים, ולקח כלי כתובה ועשה חשבון ושהה איזה זמן וראה שעוד מגיע להכפרי (האיש הנ"ל) איזה סכום, וחשב אולי טעה בחשבונו ולקח לו פנאי וחשב עוד הסעם את החשבון, אבל מה גדל תמהונו מזה כי ראה שהחשבון אמת הוא, ולקח האדון מכיסו הסכום ופטרו לביתו לשלום, עם דברי פיוסים, זי"ע

עוד מהנ"ל, פעם בא אליו אכר אחד והתנצל לפניו שנגנבו ממנו איזה בהמות אשר מוציא מהם כדי מחיתו, ויען הסבא קדישא ויאמר לו בדרך הלצה ומה אתה רוצה ממני אני לא גנבתי אותם, ואמר אליו האכר חלילה אבל בקשתי מהרבי שיאמר לי איפה הם נמצאים והשיב לו הסבא קדישא שילך ליער פלוני, ושם הם קשורים אצל עץ אחד, ונתן לו סימן אצל איזה עץ הם קשורים, וכן עשה האכר, והלך לאותו היער ומצא את הבהמות קשורים אצל העץ שאמר לו מרן הסבא קדישא זי"ע

סיפר הרה"ג ר' א"ל עזר שליטי"א דומ"ץ ב"ווארשא ששמע ממקור נאמן שהגוברנטר מראדאם בהיותו בראדישיץ אצל מרן הסבא קדישא אודות איזה ישועה הנחוץ לו, וראה את דירתו הקטנה כי צרה היא אמר אליו שברצונו להרהיב לו את דירתו הקטנה ולהוסיף עליו עוד איזה חדרים, והשיב לו הסבא קדישא שאפי' האבן

אשר היא באדמה גיכ רצוני שלא לזוז משם, והטעם שלא רצה לשנות ולהרחיב את דירתו גילה למקורביו, שטרם שבנה את ביתו ה' אצלו הני קדושי ארץ ה'ה הרהיק המפורסם מרן ר' אברהם יהושע העשיל זצ"ל ב' אוהב ישראל והרהיק המפורסם מרן ר' מאירל זצ"ל מאפטא בעהמסהיק אור לשמים, ורשמו במקלותיהם את המקום ההוא: **עוד** מהניל, מ'א חלה גביר אהר במחלה אשר הרופאים לא יכלו להודיע את חליו מה היא בשו"א, עד ששלחו אהר איזה טראפעסארן מומחים מווארשא, והסכימו ביניהם שהמחלה נמשכה מעצם אחד הנמשך מהשררה שהתחיל לירקב ר"ל, וה' אצל הגביר הניל איש אחד מאוהביו שה' שם יוצא ונכנס, ושמו ה' ר' שלמה ומחמת שה' משכיל ומלומד באיזה לשונות וה' לו ידיעה רחבה במילי דעלמא ה' נקרא בשמו ר' שלמה קליגער' ושלה הגביר את ר' שלמה הניל לראדישיץ להזכיר אותו לפני מרן הקדוש זי"ע, בעת הזכיר אותו שאלו מרן הק' בזה"ל, איזה כאב נוח יוזר להתרפאות מחלה פנימיות או היצוניות, והשיב לו ר' שלמה הניל, מסתמא היצוניות, ויען אליו מרן הק' בתמי' האתה הוא שקורין העולם עליך, שלמה קליגער' אבל לפי ראות עינינו הוא להיפוך כי שוטה אתה, כי מחלה פנימיות נוח יותר להתרפאות מחמת שברגע זו הוא חולה וברגע האחרת הוא נתרפא, והחולי הלך ממנו, אבל מחלה היצוניות צריך השתנות הטבע, וכן הוה שבאותו הרגע שאמר אליו מרן הק' הדיבורים האלו, באותו הרגע נתרפא החולה מחליו, כי כאשר בא ר' שלמה הניל לבית הגביר החולה, סיפרו לו שביום אתמול בשעה פלונית נעשה שינוי לטובה, והרגיש הטבה, עד שבימים אחרים קם ממטתו בריא כאחד האדם, זי"ע

סיפר לי הרה"ג ר' יוסף אלפס שליט"א אבד"ק יעזוב ששמע מזקיני החסיד המפורסם ר' משה שמחה ז"ל שאביו החסיד ר' ירחמיאל ז"ל, בהיותו עוד ילד כבן ה' שנים פרחו לו צרעת בראשו ונתפשטה יותר ויותר עד שירדה על מצחו סמוך לעיניו, והרופאים אמרו שאם תגיע הצרעת בעיניו אז מסוכן הוא להיות סומא כל ימי חייו ולא תועיל שום תרופה, הרופאים נתנו רפואות שונות שלא תפשה הצרעה הלאה אבל לא ה' מועיל כלום, אבי הילד הוא ר' משה שמחה הניל, בראותו שסכנה צופי' על הילד לקח מהר עגלה מיוחדת ונסע לראדישיץ עם ב"ב עם הילד החולה, ויהי בכואו אל הקודש מצא את מרן הסבא קדישא שוכב על מטתו כי ה' חולה אז וחלוש מאד, וכשסיפר החסיד ר' משה שמחה הניל, את מבוקשו לפני מרן הק' צוה להגיש לפניו הילד, ובהגישו הילד אליו העביר את ידו הקדושה על פני הילד בדרך חיבה ואמר בזה"ל, מיין משה שמחה קינר' והחזיר לו את הילד ופטרנוהו לשלום, כאשר נסעו לביתם באמצע הדרך נדרם הילד בשינה חזקה וישן איזה שעות, מתחילה גבהלו מזה אבל כאשר הגביה הסודר אשר היה מעוטף על ראשו, (פאטשויל) וראו וכן תמהו כי גרפא הצרעת עד שבאיזה שעות לא מצאו שום רושם צרעת כלל על ראשו, וה' לפלא גדול בעיניהם, זי"ע

סיפר לי איש נאמן, שהרה"ג ר' יצחק דיין ז"ל מפיעטרקוב, (ה) בעת שנסע על נשואת אחד מבני מרן הסבא קדישא מראדישיץ אשר אז היה המרידה השניה, הנקרא (פאווסטאניע השני') אירע לו מקרה אשר באמצע הדרך פגעו בו שני קושרים (פאווסטאנצעס) וחשדוהו למרגל מצד רוסיא ואסרו אותו בחבלים והכוהו ונגמר כלבם להמיתו ולתלותו על עץ, וכאשר לא הבין לשונם לא יכל לתרץ את עצמו שלא ידע

(ה) הרה"ג הניל ה' דומו"ץ סס בימי הרה"ג ר' לייבוש מייזלס ז"ל אבד"ק פיעטרקוב ופי' מחסירי רלדישיץ.

מאומה. כאשר נגמר בלבם להמיתו בתוך כך עבר נכרי אחד שהי' מראשי הקושרים וראה את הרבר הזה, ניגש לפניהם ואמר להם בתמהון להיהודי הזה אתם חושדים למרגל? הלא אנכי מכיר אותו לאיש תם וישר והוא רב בפיעטרקוב ואשתו מחוקת חנות והוא קונה שם תמיד כל מה שצריך לו. אז הסירו החבלים ממנו ושבקו אותו ופטריו אותו לשלום, וכן הלך לדרכו ובזדמנה לו עגלה ונסע ישר לראדישיץ, כאשר בא אל מפתח בית מרן הק' מראדישיץ יצא מרן הק' לקראתו בשמחה ונתן לו שלום וטרם סיפר לו הנסים אשר קרה לו על הדרך, אמר אליו מרן הק' היודע אתה מי הי' זה אשר הציל אותך ממות לחיים אשר הי' מחפש א"ע לא' מראשי הקושרים, הלא הוא הי' אלי' הנביא ז"ל בעצמו, אשר שלחתי לקראתך כרי לפדותך ממות לחיים, כאשר בא לביתו וסיפר לפניהם את כל אשר קרהו על הדרך וגם סיפר לפניהם על האישי אשר הציל אותו ממות לחיים שאמר שהוא קונה תמיד בחנותם ואמר כל הסיפנים וגם שם משפחתו, אבל לא ידעו ולא הכירו איש כזה מעולם ולא נודע לשום איש ממנו כלל, אז הבינו כולם את דברי מרן הק' שזה הי' אלי' הנביא ז"ל

שמעתי מאנשים נאמנים, שבא' מאחוזות הסמוכה לראדישיץ הי' דר ארענדאר אחד אשר הי' עשיר גדול אבל לא היה לו בנים ר"ל, והי' הרבה פעמים אצל מרן הסבא קדישא ז"ע, והזכיר א"ע לפניו שיתפלל בעבורו שיזכה לישועה, עד שבירכו והבטיח לו שיפקד בקרוב בזש"ק, וכן הי' שאשתו ילדה לו בת, כאשר עברו ימים רבים ובתו נתגלה והיתה ראוי' לנשואין והציעו לפניו שידוכים שונים עבור בתו הנ"ל, אבל לא נראו בעיניו, ונסע לראדישיץ וביקש ממרן הסבא קדישא ז"ע, שיתן לו מכתב לאחד מראשי הישיבות הגדולות שהראש הישיבה יבחר לו בחור חריף ומופלג בתורה מאד וכן מילא בקשתו ונתן לו מכתב, ונסע אל אחת מהישיבות הגדולות ומסר המכתב להראש הישיבה, ובחר לו את המובהר מתלמידיו בחור חריף עצום מאד בכל מקצועות התלמוד, והתקשר עמו בשידוכין, ויהי לאחר הנשואין והוא ישב ועסק בתורה בהתמדה גדולה והתחבר עצמו לחסידי קאצק עד שנתקשר מאד והי' מהאברכים החשובים מקאצק, כי התנהגותו הי' שכמעט לא פסק פומי' מגירסא ועסק גם בסיגופים ולא אכל כי אם פעם אחת במעף לעת מגודל התמדתו, עד שמגודל הסיגופים והתעניות נחלש על הלב מאד ר"ל ולא הי' בכוחו ללכת על רגליו, והוכרח לשכב במיטה מגודל חולשתו ויום אחר יום הורע מצב בריאותו ודרשו להרבה רופאים ונתנו לו תרופות שונות ולא הועיל מאומה, עד שחנתנו הארענדאר נסע לראדישיץ וסיפר למרן הסבא קדישא, אודות חנתו שנחלה על הלב זה איזה ירחים ושאלו להרבה רופאים, אבל לא הועילו מאומה עם הרפואות שנתנו לו, ובכה מאד לפניו ואמר כי לפי ראות עיניו הוא מסוכן מאד ר"ל, אז הבטיח לו מרן הסבא קדישא שבעה"ש יתרפא, ובירך אותו ברפואה שלימה, ואמר עוד אליו שיותר נכון הי' שחנתנו בעצמו יהי' אצלו ואז בטח יתרפא, לגמרי והארענדאר הנ"ל שהוקיר את חנתו וגם נהג לו כבוד מאד, היה בוש מלספר לו מה שצוה עליו מרן הקדוש מראדישיץ, ואף גם כי ידע שהוא מהאברכים החשובים מחסידי קאצק, בטח לא יכנסו דברי מרן הק' באזניו, ע"כ לא סיפר לו כלל הדברים מה שצוה לו רבו הק', וחשב אולי יתרפא גם בלא זה, אבל כאשר עבר וגם הלף איזה זמן וראה כי שוב הורע לו מצב בריאותו יותר ויותר, ונסע עוד הפעם לראדישיץ וסיפר לו שהורע מצב בריאותו יותר מקודם, והשיב לו מרן הסבא קדישא הלא אמרתי לך בפעם הראשון שתבא עם חתנך הנה ואז בטח יתרפא, הארענדאר בשמעו זאת נסע תיכף לביתו, ומסר התשובה לבתו היא אשת האברך החולה הנ"ל, שתדבר על לבי להתרה בזה, והלכה וסיפרה זאת לבעלה והפצירה

והפצירה בו, אבל הוא מיאן בזה כי לא האמין בשום צדיק רק ברבו הק' מקאצק וכאשר הסצירה בו מאד בדברים, כי הוא פקוח נפש ממש ומה אין עושין בשביל פקוח נפש ואולי יועיל בזה, ושיג תרופה למחלתו, והשיב לה בתמהון, כי איך יסע לצדיק אשר אין מכיר אותו והסביר לה הדבר כי לא יהי' לו שום תועלת בזה, כי מי שאין לו אמונה בהצדיק לא יוכל להושע אצלו אף כי הוא גדול הדור וקדוש עליון נורא והוא אין לו אמונה בהצדיק הזה, ומה שאחרים נושעים אצלו הוא מחמת שיש להם אמונה שהאמינו בו למפרע, והוא אין מחזיק בשום צדיק חוץ מרבו הק' מקאצק וצ"ל, וכאשר דיברה עמו והפצירה בו בתוך כך בא אליו אב"י הוא חותנו ושמע מה שהם מדברים אז אמר ג"כ אליו שנכון הי' שיעע בעצמו ואז בטח יתרפא, והשיב לו כי ענין רבי הוא ראשית צריך להיות ת"ח גדול וי"ש מרבים ומפורסם בעולם לבעל מדרגה ובעל רוח הקודש והוא אין מכיר בו שיש לו כל המעלות שצריך להיות לרבי, וסיפר לו חותנו את כל הדברים הנפלאים שיצא מגדר הטבע שראו עיניו אצלו, וכי גם בתו זו אשתו הוא ג"כ דבר פלא שלא הי' לו בנים זמן רב מאד אשר כבר יאשו הרופאים מזה, אז אמר אליו חתנו האברך הנ"ל, אחר כל ההפצרות והנפלאות שסיפר לו, שיעע לראדישיץ רק באופן זה, שיכין לו מקודם איזה קושיות חמורות בתלמוד וידבר עמו מקודם בדברי תורה ויראה מקודם אם הוא ג"כ גדול בתורה, ואז יכנס אמונה בלבו, ואז יוכל להיות איזה תועלת אצלו לפעול רפואה שלימה עבורו, וכן עשה והכין איזה דברים קשים בש"ס, ותיכף נסע לראדישיץ עם חותנו ובי"ב, ובבואם לראדישיץ אל בית הרה"ק, הי' אז שם קודם התפלה, וע"כ לא נתן לו שלום כנהוג, והמתין עד אחר התפלה, ואז ניגש אל מרן הק' לקחת שלום, וכאשר נתן לו שלום בידו הקדושה שאלו תיכף בנה"ל היכול אתה ללמוד קצת, והשיב בשפה רפה, קצת"ו (בדוחק ה) ויען מרן הסבא קדישא ויאמר אליו בזה"ל, אברך זאת תדע כי זה הצדיק אשר מניח להאנשים שיקראו אותו בשם "רבי" מוכרח להיות לו כח שאפילו לאותן האנשים הנוסעים אליו מרחוק שתי מאות פרסה שיקח אותם על כתיפיו שיהי' תחת השגחתו הן ברוחניות והן בגשמיות, ובאם לאו אסור לו בפירוש שינוח לו להקרא בשם "רבי" ובתוך כך סיפר לו מעשה בפשטיות וכאשר גמר מלספר הענין, נתפרץ האברך בבכיה רבה מאד, ושאל אותו רבינו, מה אתה בוכה, והשיב לו האברך מדוע לא אבכה שלא ידעתי עד היום שנמצא בימינו איש אלקים כזה בעולם, מחמת כי הרגיש מהסיפור הנפלא שסיפר לו שנפתרו כל הקושיות שהי' בדעתו להסשות לו, ובכל דיבור כיון כמטרה לחץ, ואמר אליו מרן הסבא קדישא, אל תבכה כי לא שלחתי אחריו בכדי שתתקשר אלי ולהיות מאנשי שלומי, כי בעה"ש לא חסר לי חסידים, רק כי כן דרכי שכל מי שיש לו חולה בתוך ביתו, אני מרגיש איזה חולה שמוכרח לבוא בעצמו אלי, וע"כ הרגשתי שאתה הוכרחת להיות אצלי, מפני שיש לי רפואות שונות לחלאים שונים, היינו השיריים מחלת המוציא של שבת קודש והוא מועיל לפרנסה, והטבעות מהלולב לחולה הידוע ר"ל, והמתור מהשמן של נר חנוכה הוא רפואה לחולי הלב והריאה ר"ל, וזה שייך לך ונתן לו בזוככות מעט שמן שישתה, ושתי ותיכף הרגיש רפואה שלימה על הלב וכל איבריו, עד שחזר לבריאותו, ומאז נתקשר אליו לאוהב נאמן והי' מחסידיו הנאמנים שלו ונסע אליו איזה פעמים בשנה זי"ע.

בס' מגדל דוד וז"ל הרה"ח המפורסם כשית מ"ה אהרן וצ"ל משטעקאטשין אביו של אדמו"ר הרב הגה"צ ר' זאב נחום וצ"ל מביאלא הי' מסחרו שהוביל סחורה

(ה) אמר בלשון זה שלא ירגיש מרן הק' שיוכל ללמוד.

מלייפציג, ופי"א בא עם סחורה וחפשו אצלו השלטונים, ומצאו אצלו הסחורה ונטלוה ממנו, ולפי שלא שילם המס אצל הגבול כפי הנימוס שהי' אז] ועשה אפעלאציע" ויצא חייב ורצה לעשות עוד הפעם אבל ירא שמא יצא חייב גם בפעם הזאת, והנימוס הי' אז שאם עשה אפעלאציע ב' פעמים ויצא חייב בפעם השנית אחת דתו להמית, ונסע אל הרה"ק הרבי ר' בע"ר זצ"ל מראדישיץ ורצה ממנו חמשים טאהלער (א) ולא רצה ליתן הסכום הזה, והנה נטלוהו לבית השר בווארשא והי' שם לילה אחת, ובכה מאד ונדרם, וראה שבאו אליו בתלום הרבי מלובלין זצ"ל והרה"ק ר"ר דוד זצ"ל, ואמרו לו שאם יקבל על עצמו לומר י"א פעמים הפסוק פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן כשיקיץ אזי מבטיחים אותו שיצא לחפשי, ומיד הקיץ משנתו, וקיים מה שא"ל, ונתקיים דבריהם ולמהרתו יצא לחפשי, אבל אח"כ בזמן מועט נחלה ר"ל, ונסע בנו ה"ה הרה"ח ר' ישראל מאיר ז"ל ללעלוב על ההילולא להתפלל שם עבור אביו, ושמע שם שהרה"ק מראדישיץ זי"ע, מתפאר שעל ידו ניצול, וראי' שמיד שהקיץ משינתו הי' שר הזמר הללו אודה ד', והוא בעצמו הי' שם ושמע ששר והי' ביחד עם הרבי מלובלין זי"ע ועם הרבי ר' דוד זי"ע, ונסע בנו בחזרה לשטעקאטשין וסיפר לו לאביו, וראה שהוא אמת מחמת שלא הי' שום איש ומאין יודע הרבי מראדישיץ ששר המזמור הלז, וא"כ הוא ראה שעי' הרבי מראדישיץ נחלה מחמת שלא רצה ליתן לו החמשים טאלער, ע"כ שלח לו מאה טאלער לפייסו, ולא רצה לקבל רק חמשים כמו שרצה מקודם ונתרפא, זי"ע :

בס' צבי לצדיק וז"ל, זקיני הגאווה"צ ר' לייביש ר' טעבלים ז"ל מפיעטרקוב הי' מתלמידי הרבי מלובלין זצ"ל, והיהודי הק' מפרשיסחא זי"ע, ואחר פטירתם בעת שהי' המגיפה ר"ל בפיעטרקוב שלח במכיון את אבי ז"ל להרב הגאווה"ק ר' ישעי' זי"ע לפרשעדרבורג, ולן בחדר שלו ולמחרתו צוה לאמור לא"ז ר' לייביש ז"ל שיאכל בכל יום ויום בבקר ובערב עם י' אנשים ויברך ברכת הוימון בעשרה ואז יהי' בטוח שינצל מכל רע וכן הי', ואחר פטירת הרה"ק מפרשעדרבורג זצ"ל, פי"א נסע אבי ז"ל לחענטשין לביתו בימי החורף, וקודם נסיעתו אמר זקיניו לאבי' בפירוש וגזר עליו שיראה להזכיר אותו בשבת פ' תזומ"צ בפני הרה"ק מראדישיץ זי"ע, והרה"ק מראדישיץ הי' באותו הזמן אצל הרה"ק ר"ר ירחמיאל לבקרו בעת חליו בפרשיסחא, ואבי ז"ל, הי' מוכרח לנסוע במכיון לפרשיסחא לקיים את אשר צוהו זקיניו ז"ל, ובשבת בבוקר הזכיר אבי את א"ז ר' לייביש, ופתח הרה"ק את ס' הזהר שלו ומצא מונה לפניו פתקא של א"ז ר' לייביש ז"ל ואמר הרה"ק מראדישיץ זי"ע שמע מיני' שצריך לרחמים, (ב) ומוצש"ק בא שליח מיוחד אליו לפרשיסחא להזכיר אותו שהי' מסוכן ר"ל והתפלל עליו, וחי כמה שנים, עכ"ל :

(א) הנס שלא הי' דרכו ללאת ולבחור בסכומים כאלה, אבל לפעמים כזבא אליו איזה מיוחס או חסיד אשר לא הי' מא"ש שהולך לישועה לזוה לנדר מקודם סניס חשוב, כי א"ש החסידים החסידים ושאר אנשים פשוטים דעלמא אשר האמינו בחמימות הס' הי' גושעים תיקף, אבל החסידים אשר הסתופפו אלל שאר לדיקים הוכרח להכניס בהם אמונה מקודם ולא זכו לישועה, כאשר הנחנו בס', נפלאות הסבא קדישא" ח"א צסס סה"ק נועס אלימלך פ' בשלח וז"ל"ק וזה הוא כלל גדול כשרוצה לדיק לעשות טובה לאיזה איש, או לדיק מקודם להכניס במקבל הטובה אמונה שיאמין בזה שהי' לו טובה עי"ז הלדיק עכ"ל.

(ב) ונס' בוצר חסד על אבות פ"י המאמר הפוך בה והפוך בה דכולה בה ובה תחזי, פי בלמס כשהי' שואלין למרן הריב"ש ז"ל איזה דבר הי' פתח איזה ספר זכר או גמרא וכיוצא

סיפר לי איש נאמן ששמע מהחסיד הישיש ר' יהיאל זינגער ז"ל מנישטאדט, (ח) ששמע מפי הרה"ק המפורסם ר' נתן דוד זצ"ל משידלאורצא, שסיפר בעצמו וזה לשון קדשו פ"א בעת שהייתי בראדישיץ אצל רבינו, ובא איש אחד שנדבק בו רוח רעה ר"ל, לפני רבינו, וישבתי בחדר החיצון שלפני חדר רבינו עם עוד איזה אנשים מאניש חסידים חשובים ויראי ה', ועבר האיש שנדבק בו הרוח, ושאלנו אותו איזה רברים ושחק ופנה עורף מעלינו, כשנכנס בקודש פגימה, קרא רבינו אותו לחדרו ושאל את האיש הנ"ל, את מהותו וסיבת הדבר איך נתגלגל הדבר שבא הגה, והשיב לו כי הוא בן חכם אחר מחכמי צרפת אשר הי' מתייח הישישים והי' ריש מתיבתא, ולו הי' שני בנים אותי ואחי אשר הי' גדול ממני בשנים, וגם ביראת ד', שהי' יריש מרבים ואני הצעיר הייתי גדול ממנו בתורה, וקודם הסתלקותו של אבי ז"ל, צוה על אחי הגדול, שהוא ימלא מקומו אחיו ויהי' ראש ישיבה תחתיו, והתקנאתי בו מאד, עד שמגודל קנאתי עליו, ירדתי ממדריגתי ונסגתי אחרנית מדרך היהדות ועזבתי את דרך ה', ונתחברתי לחבורת לסטים ועברנו ממקום למקום ובכל מקום שעברנו הי' יראים מאד ממנו, פ"א עברנו דרך פה, אשר הי' אז נקרא המקום הזה „ראשטיוויץ" והי' זה ביום הכיפורים ואנשי העיר יראו מאד וברחו כולם לבית הכנסת ויתחבאו שם וסגרו פתחי ביהכ"מ אחריהם, ואנחנו לא עשינו מאומה, ומשם הלכנו אל בית שררה אחד והרגנו אותם ולקחנו את כל רכושם והלכנו משם, ואחי"כ בעת החלוקה לא יכלנו להשוותנו, ועמדו עלי והרגו אותי סמוך לעיר הזאת, ואחי"כ הייתי מטולטל ונע ונד באויר העולם איזה מאות שנה אשר לא מצאתי מנוח לנפשי, עד שפ"א ראיתי את אבי מרחוק ובכיתי וצעקתי אליו שירחם עלי ויעשה לי איזה טובה, שאמצא תיקון לנשמתו בקרוב, ואמר לי אני אין ביכלתי לעשות טובה רק זאת אגלה לך ושם תמצא מרגוע לנפשך לאחר מאה וארבעים שנה יהי' בעיר הזאת צדיק ושמו יהי' ר' בער בראדישיץ והוא יעשה לך טובה ויתקן אותך ואז תמצא מנוח לנפשך

עוד

מהז"ל, סיפר לי הרה"ח הישיש מ"ה פייוויש ז"ל מגאווארטשוב אשר הי' דרכו ליסע אל הרה"ק המפורסם ר"ר ישע"י מפשע"ד בארז, ואחי"כ נסע אל רבינו זצ"ל בראדישיץ פ"א בהיותו בראדישיץ קרא רבינו אותו פגימה וסיפר לו איך שבא אליו כפרי אחד שהי' לו סכסוך עם האדון שלו שהי' דר אצלו, (3) ורצה ממנו שיעקור דירתו ובאם לאו יכהו וישליך אותו החוצה עם הכלי דירה שלו, ונתן לו איזה גייר שילחוש אותו (אגשפרעכין) והי' לשחוק בעיני רבינו, כי לא ניסה בזה כי הלחש שייך אצל שמן או בורשטיין, אבל מגודל ההפצרות שהפציר בו, בירך אותו שיצליח

וכיוצא ולומד ואחי"כ משיב לשואל, ואמר שאור שכרא הקב"ה הי' אדם לופה מסוף העולם ועד סופו והיכן נמו לנדיקים בתורה וכשארם הלדיק לומד תורה לשמה נופה מסוף העולם ועד סופו וזה וזה תחזי מסוף העולם ועד סופו

(ח) הוא הי' בנו של החסיד הנגיד המפורסם ר' ישעי' זינגער הכהן ז"ל מוקילק אשר הי' מחסידו ר' רדישיץ מן המקורבים סס, והוא הי' מנכדיו עיר קינלך אשר הי' אכלו תורה וגדולה במקום אחד כי הי' חסיד נלכז ועסיר גדול ובכל זה בכל פגס הומו בראדישיץ אלל רבינו ז"ע, כיכד את חדר מרן הק' בענינו, ולא הניח לאחר לעסוק זה, וקיים כמו שכי' הירושלמי דמשו"ה הרים אהרן הכהן את הישן להיחוס שאין גבהות לפני המקום (ומקום השראת השכינה הוא אלל הלדיק), כ"כ לי הרכ"ד נ"י מנ"אשק"א יך (3) זה הי' בחת"ה נכחיתו וא"כ לא הי' דברים כאלו מרשות אללו, וכעין זה הבאנו לעיל (דף י"ג ע"ב)

דרכו עם הנייר הזה, ויהי כאשר בא לביתו והלך אל הארון לבקש לפניו, והטה א"ע מקודם (כדרך להטות לפני השרים) נפל הנייר מחיקו והארון הגבי' את הנייר וקרא מתוכו כדרך שקוראים את המכתב ושאל אותו מי כתב את הבקשה הזו וסיפר לו כל הנ"ל ואמר לו הארון פעלת אצלי כל מה שבקשת

עוד מהנ"ל, הרה"ח ר' פייוויש הנ"ל, בהיותו בראדישיץ אצל רבינו מעם ראשונה והי' מתהלך בביהמ"ד הלך ושוב אחת הנה ואחת הנה והי' נבוך במחשבתו אם יכול להיות מנהיג הדור וקדוש עליון אף גם אם אינו גדול בתורה כל כך, (ח) ובהיותו טרוד במחשבותיו פתח רבינו את הדלת וקרא אותו פנימה, והראה לו תוס' קשה וסתום מאד ואמר עליו פשט נפלא עמוק מאד ודיבר עמו בלימוד זמן רב, וסיים רבינו ואמר בזה"ל דאיתם "פייוויש" אף מי שהוא "רבי" גיכ יכול ללמוד, ונשתומם מגודל הריפותו ובקיאותו ומגודל רו"ה"ק שהרגיש מחשבתו:

כתב לי ש"ב הרה"ח ר' שלמה כהן ג"י, מה ששמע מאביו הרה"צ המפורסם לתהלה כשי"ת כו' מו"ה ר' אל'עזר שמואל' שליט"א טמאטא'שוב:

(א) **בעיר** שידלאווצא הי' דר איש אחד ושמו "יאסקא" והתפרנס מזה שהי' אומן אצל חותנו אשר הי' צורך בחושת, ובניו הי' עובדים אצלו המלאכה הזו, פ"א באה אליו שכנתו ערלית שהיתה דרה ברחוב הזה ואמרה אליו שמעת, יאסקא" מה שגיסך אומר אם ימות חותנך לא ינוח אותך לכנוס לבית מלאכתו (פאבריק), שאל אותה מה אתה מיעצני על זה, ואמרה לו קנה אצלי בית שלי ותעשה לך בית מלאכת נחשת כמוהו כי אומן אתה יותר מהם, והסכים לעצתה וקנה ממנה הבית, אבל אח"כ ראה כי הי' צריך תיקון כפלים יותר ממה שעלה כל הבית, והלך לראדישיץ אל זקינינו הסבא קדישא זי"ע, וסיפר לפניו היות שקנה הבית מערלית, ועתה הי' נקרא "הרחוב היהודי" אבל מה לעשות עם זה שהתיקון שצריך הבית יעלה בכפלי כפלים ואין בידו מאומה על צרכי התיקון, ואמר לו רבינו כשיבוא לביתו ילווה לו שני מאות זהובים (ח) ויחליף אותם על מטבעות קטנות ויניח אותם בתוך חביבה קטנה ויעמיד את החביבה בתוך הארגז (שאנק) ויסגור אותה ושום אדם לא ילך לשם אצל הארגז דק הוא בעצמו ולא יביט בתוך החביבה רק בכל עת שיצטרך למעות יתחוב ידו לתוך החביבה ויקח כמה שיצטרך, ושאל את רבינו מי ילוה לי, ושחק רבינו ממנו ואמר לו תראה שתמצא מי שילוה לך, וכשבא לביתו בלילה, למחרת בבוקר כאשר הלך להתפלל בביה"כ על הדרך עמד איש אחד שהי' מלוה מעות לאנשים ברבית, וראה האיש אותו מרחוק וקראו בשמו "יאסקא" והלך אליו, כאשר בא אליו, שאל האיש אותו מדוע פניך זועפים? וסיפר לו הכל כסדר ושהי' הראדישיץ ומה שאמר לו הרבי זצ"ל, הכל סיפר לו בתמימות, ואמר לו אם יביא לו שטר על המעות ילוה לו שני מאות זהובים, הדיבורים האלו לא נכנסו באזניו, לזה לא בא אליו עם השטר כאשר צוהו, לעת ערב כשהלך להתפלל מנחה, שוב ראה האיש המלוה עומד וקורא אותו, ואמר אליו למה לא באת אלי עם השטר כאשר צויתי אותך, ואמר לו שהי' חושב בתחילה שהוא שוחק ממנו, ואמר לו לא בדרך שחוק אמרתי לך רק באמת אם תביא לי שטר אלוה לך שתי מאות זהובים כמו שאמרתי בתחילה, וכן עשה והביא לו שטר והלוה לו המעות, והוא החליף אותו תיכף על מטבעות קטנות כאשר צוה לו רבינו, וקנה עצים וסיד וכל כלי בנין וכשבא זמן התשלומין פרע לו את הכסף וגמר את הבנין ולא הלך לעבוד עוד אצל חותנו, כי לא הי' נצרך לו, כי כל הצטרכותו לקח מהחביבה עם מעות שלו, מדי יום ביומו,

(ח) כעין זה עיין בספרנו חלק ראשון דף ע"ג.

(ג) זה הי' אז בערך שלושים ר"כ

ועבר איזה זמן משמסך לעבוד אצלו, ופגע בו חותנו בשוק ושאל אותו יש לך עוד מזה המעות? כאשר בא לביתו והלך כפעם בפעם אל התיבה להוציא מעות מתוכו הרגיש שנתמעט המעות מכלל העת, ורץ תיכף לראדישיץ להוריע לרבינו מהדבר הזה שנעשה שינוי, אבל תיכף כשבא לפניו ולא דיבר עמו דבר אמר לו רבינו מראדישיץ זי"ע בזה"ל "האסטו אקליגען שוועהר" אני נתתי לך שיהי' לך עשירות וברכה לדור דורות והוא קלקל את הכל (ח) אע"פ כן מה שבנה ועשה מקודם נשאר לו:

עוד מהג"ל, שמעתי מזקיני הרהגה"ק ר' יצחק זצ"ל, בעת שהי' מכבדין את זקינינו הסבא קדישא בראדישיץ זי"ע עם כסא הרבנות דעיר פשעוּדבארז אשר נודע ומפורסם מעולם אשר ישבו שם רבנים אנשי השם גדולי ארץ, ועיר פשעוּדבארז הי' אז מלאה סופרים ת"ח מופלגים בתורה ויראה ורובם ככולם הי' מכתופפים בצ"ק הסבא קדישא בראדישיץ, כאשר קירב הזמן המוגבל לבא לעיר פשעוּדבארז הי' הפני העיר הם הלומדים והחסידים שבעיר מקדימין ובאין לראדישיץ בשבת הקודם לו, והי' חושבים שיברר עמהם איזה חידוש מה שיאמר על הדרשה בשבת הראשון, אבל לא דיבר עמהם שום חידוש כלל, וכשבא לשם, הי' אומר בשבת הראשון דרשה ארוכה ודברים עמוקים מאד אשר הפליא בעיני הלומדים, ולא הבינו רק המקצת מגודל העמקות:

עוד מהג"ל, שמעתי מגיסו של בעל העובדא שהוא בעצמו הי' בראדישיץ אצל הסבא קדישא זי"ע, עבור גיסו שהי' לו משפט מחוקי הממשלה וזה הוא כאשר מסחרו הי' עם בר יקר על מלבושים שהביא מחוץ למדינה, (כי בפולין לא הי' עובדים אז הסחורה הוון) והי' החוק שעל הספר הי' משלמים המכס וחתמו את הסחורה שהובילו משם למדינתנו, והי' נמצאים הרבה אנשים שהי' מביאים סחורה בדרך מעוקם, להבריה עצמם מהמכס שהי' ביוקר, וקנה הוא מהם שהי' מוכרים בזול כמובן, והסחורות האלו חתם הוא בחתימה שזייף הוא מכיון כדרך חתימת הממשלה, ולא הי' ניכר שום הפרש כלל בין חתימתו לחתימת הממשלה, עד שנתורע הדבר ומסרו אותו להממשלה, ובשביל חטא כזה הי' ענשו לחתוך את ידיו ר"ל, ולקחו אותו לבית האסורים, ונסע גיסו הג"ל תיכף לראדישיץ אל זקינינו הסבא קדישא, וסיפר כל הענין לפניו, וסיפר לו הסבא קדישא מאחד שהי' לו ג"כ משפט ויצא הפסק מבית המשפט שמגיע לו תפיסה כמה שנים ובא הנה וצויתי לו שיעשה "אפעלאציע" להגענעראל פאשקעוויטץ" (ח) אשר הי' דר בווארשא כאשר בא אליו עם הבקשה (אפעלאציע) והי' קורא את הבקשה וצוה תיכף להכותב שלו שיכתוב לו שטר חפשי וכשמוע זאת נתפעל מאד מגודל השמחה והתחיל לנגן שם הזמר, יי רבון עלם ועלמיה והכה כף אל כף ומרקד ומזמר בקול, ושאל אותו

(ח) כן מלינו בחלישע הנביא עם האסוך שמן שעשה גם והציק ברכה בהשמן אמר לפאשה ובאת וסגרת הדלת בערך כו' (מלכים ב' ד') ופי' רש"י ז"ל שם כבוד הנס הוא לבא בהלנע ובכ' מדרש פנחס כהן ז"ל בשם, הרב הקפיד מאד שלא ילך אדם בחכמות, ושטע ממנו הרכה בענין זה איך חכמות נעמט דעם מענטשין אוועק פון אייבערשטען כו' ואמר הרב ז"ל זינט די חכמים זענין אויף געשטאנען איז פון מיר אוועק גינומן גיווארין דיא און דיא זאך, ולפעמים הי' אומר בזה"ל מ"ו וער און דער רוח הקודש בזה הזמן שנחפשטו החכמות בעולם נלקח ממנו רוח"ק זה, עכ"ל

(צ) הנענעראל "פאשקעוויטש" הי' געני רוס"א צעת התקוממות הפולנים הראשונה.

הגענעראל „פאשקעוויץ“ מה אתה מנגן והשיב לו שהוא מודה ומשבח להשיית שנתן במחשבתו לזכות אותו במשפט ולהוציאו חפשי, ושחק ופטרנו אותו לשלום, עוד סיפר לו זקינינו הסבא קדישא זי"ע מכפרי א' שבא אליו שהי' לו ריחים של ריח (ווינדמיל) והתפרנס א"ע מזה זמן רב, ולימים הלך האדון מזה הכפר והעמיד ריחים של מים לא רחוק ממנו וקפח פרנסתו לגמרי מפני שכל הערלים אשר טחנו תמיד אצלו הי' הולכים עתה לריחים של האדון הנ"ל, וכי ום שהיויל המחיר, האיש הזה בבואו הנה לא הניח אותו נחמן משמש לכנוס תיכף עם בקשתו, ואיטתייע מילתא שבא הנה הגביר החסיד ר' שאול אבטראווצר סוחר עצים אשר הוביל עצים על המים מהים מדאנציג, ובא נחמן בבשורה שבא ר' שאול הנ"ל, והלכתי אז להתפלל בביהמ"ד מנחה ומעריב ונתודע לי מזה האיש מהריחים, והי' לאחר התפלה רמזתי עליו שילך עמי, והלך עמי לתוך חדר, ונחמן ראה זה לא הי' דעתו נוחה מזה, וזאת מובן ממילא שהגביר ר' שאול אסטראווצר לא הצרכתי לקרבו ולהכניסו אלי, כי נחמן משמש הכניס אותו תיכף לחדרי, ושאלתי מי יתן הפתקא קודם והסכימו שניהם שבעל הריחים יתן תחלה זה האיש בעל הריחים השב אם הגביר ר' שאול יתן קודם בתוך כך ידחוף אותו המשמש משם וזה הגביר ר' שאול חשב זה העני מה יש לו לדבר כל כך, נכון יותר שיהי' הוא קודם כי בטח לא יעכב אותו זמן רב, ואח"כ יהי' לו עת לדבר כל מה שצריך, כשנחן זה האיש הפתקא אמרתי אל עצמי מה יש לי לעשות, זה האיש בעל הריחים רוצה רוחות ולא מים כדי שלא יהי' להפריץ מים, ויהי' לו לעשות ולהרויח, והגביר ר' שאול אסטראווצר רוצה מים ולא רוחות, וכפלתי הדברים איזה פעמים זה רוצה רוחות ולא מים וזה מים ולא רוחות, אז הבין זה השאול אסטראווצר את כונתי ואמר לזה העני בעל הריחים כמה אתה רוצה בעד המים, והשיב לו שצריך גדן וצרכי נשואין עכור בתו אשר הגיעה לפרקה, ואמרתי אליו (לבעל הריחים) שיוכל לחטוב עוד איזה סכום שיהי' לו בריוח כדי צרכו, אז אמר ר' שאול אל נחמן משמש שילך להאכסניא שלו ויביא את צרור כספו, ושילם לו כאשר שאל מאה, ע"כ סיפר לו רבינו זי"ע, כאשר גמר מלספר צוה לו שיסע אל הרה"ק המפורסם מרן ר' ירחמיאל מפשיסחא זצ"ל ויאמר לו בעבורו שימחול לבא לכפר פלוני הקבוע לו, והוא ג"כ יבא שמה א) וכשבאו לאותו כפר המיועד להם, ונכנסו חדר לפנים מחדר והמתיקו סוד ביניהם, ואח"כ יצא ראשון מהם זקינינו הסבא קדישא זי"ע ואמר לו כשיבא לפני הגענעראל „פאשקעוויטש“, יודה על האמת שהוא עשה החיתם וכן עשה בבואו לפני הגענ' הודה על האמת, ושאל אותו הגענ' „פאשקעוויטש“ אתה מבטיח לי שלא תעשה עוד כזאת, ואמר שמבטיח לו באמת שלא יעשה עוד כזאת ח"ו, ופטרנו לשלום ואמר לו בזה"ל פעם ראשון הנני מוחל לך

כתב לי ש"ב ויד"ג הרה"צ כו' מוה"ר נתן יעקב שליט"א בקינצק כאשר נתפרסם גדולת הסבא קדישא בעולם אז גם בין אוה"ע נתפרסם שבעיר ראדישיץ יש שם נביא הנקרא בלשוניהם „פראראק“ ורבים מאוה"ע באים אליו לקחת ברכתו ממנו, ולהוציאם מכל צרה וצוקה, בכפר „שיליפייע“ הסמוך לראדישיץ בערך פרסה וחצי, גר שם אציל פולני שהי' לו רשות לעשות באנשיו כרצונו כמנהג בימים ההם שהפיינשטשיזנא שררה אז בכל רקפה במדינת פילין והאציל הזה בטעמו גדולת

א) כנר הנ"ל בספרנו „חלק ראשון“ דף ס' ט"ו חוק קבוע לרס להכרזות זה עס ה בכל חידוש, וכחשך הס קבוע וגדול, כן הי' מתהג העולם בכל החודש הבא.

זקינינו הצדיק הקדוש מראדישיץ ונפלאותיו העצומים אמר בלבו אנסה אותו ואבחנוהו אם יש ממש בגדולתו אז אכברוהו כיאות לקדוש כמוהו ואם לא יעמוד בנסיונו אז אעשה כלה בו ואהרגוהו, שמרמה בני אדם ועושה עצמו לנביא ואיש קדוש, והוא (האציל הנ"ל) רכב אז על סוסיא מצוברת ושאל להרב הקדוש שיאמר לו את מראה הולדות אשר תלד, וענה לו רבינו שתאומים ישר (ב' זכרים) בבטנה ומראה האחד הוא כתום תחת הצואר וגופו הוא שחום, ומראה השני הוא לבנה תחת הבטן ושאר גופו נוטה לצבע שחור, מיד לקח האציל רומח ודקרה להסוסיא, וניכה שכן ה' מכיון ממש כדברי רבינו זי"ע, ואז האמין ברבינו וכברוהו בכל מיני כיבודים ופרסם זאת לכל, (כיון שמעתי מאיש מהימן ששמע מא' מאנשי בית האציל הזה) הק' נתן יעקב פעריל'.

סיפר לי ידידי החסיד ר' אברהם יצחק נ"י, ששמע ממקור נאמן שטרם התגלות רבינו ועדיין לא יצא טבעו בעולם והדחקות עדיין שררה אז בביתו כידוע אירע לו בעת שהתקשר בשידוכין עם בתו הבכירה ולא ה' לו לסלק הנדוניא מיד כמובן, והוכרח להבטיח למחותנו שבמשך איזה שבועות יסלק הנדוניא, וכתבו בשטר התנאים הגבלת זמן הנשואין, ויהי כאשר כבר עבר הזמן סילוק שהגביל וקירב זמן הנשואין, ובא המחותר אודות הסילוק, ועדיין לא ה' לו, ונשא ונתן עמו עד שהבטיח לו שביום חופתו יסלק בבירור והוכרח מחותנו להסכים כן, ויהי בהגיע ליל אחד קודם הנשואין והנה בתו הכלה בבואה מביה"ט ועדיין לא ה' לה מחוט ועד שרוך נעל ממלבושי חתונה, וגם ה' לה חולשת הלב ובבית אין פה מאומה לסעוד לבה להחיות נפשה (כי עדיין לא הכינו שום דבר על סעודת הנשואין) עד שמדוב עייפות וחולשות נרדמה בשינה, הסבא קדישא בראותו כי הזמן קצר מאד, ועדיין אין פה מאומה, הניח השיעורים הקודמים ולקח מס' בבא מציעא והתחיל מריש המסכת שנים אוחזין בטלית' ולמד בעיון כסדר ולא ארכה השעה באמצע הלימוד בא גביר א' מחשיבי עיר וולאשמש'אורא עם מרכתו, והביא מתנה עבורו שלשים רענדליך זהב וגם בגדים יקרים עבור הכלה ואמו הרבנית ע"ה ונתן פתקא עבורו ולקח ברכת הפרידה שה' נחוץ לביתו ונסע משם, ולמד הלאה ויהי באמצע הלימוד שוב בא גביר א' החסיד הנכבד ר' ישעי' זינגער ע"ה מעיר קינצק והביא לו כסף ומלבושים עבור רבינו זי"ע, וגם יי"ש ומגדנות ולמד הלאה ושוב בא עוד גביר א' והביא סכום כסף ושאר צרכי חתונה עד שה' לו כל צרכי נשואין בריות, ולקח הגמ' בבא מציעא והניח לתוך הארגו ספרים וחזר לשיעוריו הקודמים, ואמר בזה"ל, ללמוד בבא מציעא ולהמשיך אלי כל הכסף שבעולם גם זאת אין עסק ותכלית עבורי:

סיפר לי ש"ב הרה"צ בנשיק' כו' מו"ה היל"ר שליט"א מברעזין שסיפר לו החסיד מו"ה אלחנן ראזען ע"ה מעיר הנ"ל, שחותנו ה' מאנשים המצוינים בתורה וירי"ש והי' בעל תפלה אצל מ"ן הק' מראדישיץ זצ"ל, ופרנסתו ה' דחוקה מאד כי המלומדות שהפיק פרנסתו מזה לא הספיק די מחסורו והי' עני מדוכא מאד ר"ל, פעם אידע בהיותו בראדישיץ בימי הנוראים לאחר החג בלקחו ברכת הפרידה מאת רבו הק' ליסע לביח, ויצוהו מ"ן שיעזוב המלומדות ויתחיל לעסוק במסחר, הדברים האלו הי' מוזרים בעיניו, ותמה ע"ה, גם רבו הק' הכיר אותו שאינו מוכשר לזה ולא גיטה עוד באלה, לזה שאל את מ"ן הק' האיך אוכל לעזוב המלומדות ולעסוק במסחר אשר אין לי שום ידיעה בטיב משא ומתן כלל, ויענהו, השיית יעזר לך שתחליח במסחר מהיום והלאה, בשמעו הכרכה נחה דעתו ולא דיבר עוד מזה, בבטחונו מברכת רבו ונסע משם, בבואו לביתו והנה באותו הלילה בעת שהי' אז הגשם שוטף על הארץ

הארץ בועף גדול, בשעה מאוחרת, והנה פתאום שמע קול איש דופק על פתחו והוא סוחר עם חבילת סחורה שבא ממרחקים מבקש שיפתחו לו ונכמרו רחמיו עליו ופתח לו, אז סיפר לו הסוחר שהוא בא ממרחקים עם סחורתו על הידיד שהי' פה היום ומחמת גודל הגשם והברד נתאחר לבא עד כה בשעה מאוחרת כ"כ, והוא פה בפעם ראשונה ואינו יודע מקום אכסניא ובית מלון, ובפרט בעת גשם כזה אין לחפש בחוצות הרחוקים מקום ללון, ע"כ ביקש ממנו שיניח לו ללון פה הלילה, כי אין בו כח עוד לבקש עתה מקום אחר מגודל עייפות ותשות כח מטלטול הדרך, וקיבלו בסדר פנים יפות והכין לו ארוחת הערב שיסעוד מקורם, וגם מטה מוצעת, וסיפר לו הסוחר הנ"ל כאשר הביא עמו מין סחורה יקרה והוא אין מכיר פה שום סוחר ע"כ אם כבודו ירצה אוכל למכור ולהניח לו את הסחורה, והוא בזכרו בפקודת מרן הק' שאלו המחיר מהסחורה הנ"ל, ואמר לו המחיר וגם אמר לו שהכסף התשלומין יוכל לשלוח לאחר מכירת כל הסחורה, ויהי בבוקר לאחר שגמר תפלתו וטעם מאומה אמר אלך ואנסה ויצא עם הסחורה לשוק ומיד מצא קופצים הרבה על הסחורה עם שכר ריוח מאד, וראה והנה מסחר ולימים מועטים מכר את כל הסחורה, ושלה לו דמיו, והשיג עוד סחורה, וכן הי' מתנהג כסדר, ובכ"פ קנה יותר ויותר, ונתעלה מעלה מעלה עד שנתעשר מזה מאד, זי"ע:

סיפר לי ידידי החסיד ר' אלטער בער נ"י, ששמע מהחסיד המופלג מו"ה הערשול קראקוס ע"ה מקינצק, איך שפ"א בהיותו בראדישיץ אצל טרן זצ"ל, קרא אותו וניגש עמו אל החלון, והראה לו מרחוק שנוסעת עגלה לראדישיץ, וזה הי' באמצע הדרך בערך ג' פרסאות רחוק מעיר ראדישיץ עבר שם איש אחד וניגש להעגלון שיחוס עליו ויקחהו על עגלתו כי הולך רגלי מביתו ונודד זמן ארוך משם אשר הוא רחוק מפה והוא עייף ויגע מטלטול הדרך, ונכמרו רחמי העגלן עליו ויקחהו על העגלה כאשר נסע איזה מהלך חטף מחיקו סכין ארוך וביקש לדקרו, בראותם כל אלה הרים טרן רק' את קולו וצעק שיניח לו, וגם הוא צעק מהמראה הלו, ונבהל הרוצח שם במקומו מאד, בשמעו קול גדול ולא ידע מאין, ונאלמה ידו תיכף באין יכול לשלוח אותה ולזוז הנה והנה, וכן נסע העירה עם סכיניו אחוז בידו ובשום אופן לא יכול לזוז עם ידו כלל, וגם לא להוציא הסכין מידו, ונסע עם העגלה ישר אל חצר בית טרן הק' כי הבע"ג הי' מראדישיץ, הבין שזה ההצלה והנס שהי' לו שניצל מהרוצח הנ"ל הי' מנפלאות טרן הק', כאשר נכנסו בקודש פנימה, שאל טרן הק' את הרוצח בגערה, כן גומלים לעושי טובה לא די שריחם עליך ולקח אותך על עגלתו לסוף חפגת לגמול רעה ובקשת עוד להרוג אותו עם הסכין אשר בידך מתחילה ניסה להכחיש הדבר ולתרץ א"ע כי לא חשב להרגו רק לאיים עליו ועוד תרוצים כהנה אבל באמרו אליו ברוח קדשו, שהוא ראה באיזה מקום ובאיזה זמן הכל בדיוק נפלא, ולולא ששמע קולו שממנו נבהל ולא יכל לזוז עם ידו אזי כבר שחטו אז ראה כי נגלו לפניו כל תעלומות רעה שחשב לעשות, והתודה לפניו על רוב פשעיו וחטאיו מנעוריו עד הנה בחרטה גמורה, ונתן לו איזה תשובה ע"ז ונעשה בעל תשובה גמור, ותיכף אחר שהתודה וקיבל עליו התשובה נתרפאה ידו כבראשונה

סיפר לי ש"ב וידינו הרה"צ חו"ג יו"ש מו"ה פנחס שליט"א מחעלים, ששמע מאביה"ק שפ"א בעת שנסע זקינינו הסבא קדישא למעזבוז אל הרה"ק בעל אוהב ישראל זצ"ל, זי"ע, לקח עמו את חתניו הקדושים והי' מתנהג שבכל עיר שעברו צוה להעמיד מרכבתו וירד העירה והלך עמהם לאיש א' אשר גם בני אותו

אותו העיר לא הכירו אותו והי' מתבודד עמו איזה זמן (ח) והיה כאשר עברו איזה שבועות והי' עייפים מטורח ענוי הדרך, ועברו דרך איזה עיר ורצה לילך עמהם כדרכו בקודש, אבל בפעם הזאת לא הלכו עמו מגודל עייפות הדרך, והלך בעצמו העירה לאחר שחזר משם וישב במרכבתו ליסע לדרכו אמר להם, חבל על שלא הייתם עמי בפעם הזאת, אצל האישי שהייתי אצלו, כי אם הייתם אצלו, כבר הי' מתקן את החטאת בעורים שלכם מכל הגלגולים הקודמים עד הנה, ועמדו מעל המרכבה ואמרו אייך נחזור העירה, אמר להם אם לא הייתם או עמי ביחד עוד הוא בלא יועיל:

סיפר החסיד הישיש ר' מאטיל גאלדקארין ז"ל משירלאווצא שהוא הי' אז באותו המעמד בראדישיץ בעת שבא לפני רבינו זי"ע זוג א' אשר כבר באו בשנים ולא זכו לבנים עדיין ר"ל, ובאשר שהי' קשה לכנוס פנימה מפני הבאים כי רבו לזה נכנס בעלה מקודם כי לאנשים לא הי' קשה לכנוס כ"כ כמו לנשים, והתמרמר לפני רבינו והתנצל לפניו איך שכבר דרשו בהרבה רופאים ולא הועילו, ועתה נתודע לרבינו אבל חבל ע"ז כי מה יעזור לו רבינו כעת שאין לו שום תקוה להבנות ממנה בבנים אחר שכבר חדל להיות לה ארח כנשים, והתמרמר לפניו כי מה יועיל לו ההון והעמל אחרי שאינו מניח בן שיאמר קדיש אחריו ולירשו, ושאל עצת קדשו אולי יש תקוה לגרשה כדינא דמתניתין, שהתה עשר שנים כו', ושאל רבינו אם אשתו ג"כ באה עמו הנה, והשיב הן, וצוה עליו שבעת שיברך ברכת המזון יקרא אותה פנימה, וכן עשה ונתן רבינו להבעל מעט יין מכוס של ביהמ"ז שיתן לאשתו, ובהושיטו לה היין אמרה לבעלה שיעמיד הכוס עם היין על הספסל כי הרגישה שנפתח לה מקור דמי' ופירסה גדה וכן הוה לתקופת השנה ילדה בן לזקוניו:

עוד מהנ"ל, שפ"א בא אליו א' הצריך לישועה, וצוה עליו שיתן לו ג"פ ח"י גדולים, וכאשר נתן סכום הנדרש, ביקש ממנו יותר, ואח"כ עוד יותר, עד שהגיע הסכום למספר ע"ב זהובים אשר היצרך לשאול מאחרים, וכאשר נתן לו כל הסכום והניח על השלחן הי' מונה את הכסף וראה שדחשבון הוא מכיון לקח מכל הכסף ג"פ ח"י גדולים ואת כל הכסף נתן לו חזרה

סיפר לי ידידי החסיד ר' יעקב דוד נ"י שפ"א בהיות הסבא קדישא מראדישיץ בעיר וולאשטאווא ונתכנסו החסידים והלומדים החשובים גם מכל העיירות הסמוכים ומכל הסביבים לקבל פני קדשו, ושבתו שם בהעיר הנ"ל, כדי לזכות ולהיות במקום השראת השכינה בשבת קודש, אשר כל אנשי העיר היו במעמד אחד, לאחר שי"ק שלח אחר זקנו ר' דוד ע"ה, ושאל אותו בזה"ל מדוע לא ראינו אתכם אצל השלחן בכל השבת קודש הלא אתם קרובים עמי, (והוא היה איש פשוט אבל ירא ד' מאד) והשיב לו בפשטות לא הרהבתי עוזו בנפשי לבא הנה ולדחוק א"ע בין החסידים והלומדים הגדולים כי איש פשוט אני, וחשבתי בטח כי הרבי יתבייש עם קרוב כמוני שאין יכול ללמוד, והשיב לו רבינו חלילה איני מתבייש עם שום איש מורע ישראל, רק שילך בדרכי ה' בתמימות, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד

(ח) כה הי' דרכו בקודש בכל מקום שסרגיש ברות קדשו איזה כדוק נסמך הכרית עלמו ונסע גם למרחקים לחסות בל"ק ולקחת ממנו איזה דרך בעבודת הש"ה, כאשר הי' מרגלל בפומי' שוכה לשמש מואה ועשרים ה"ח בעלי רוח הקודש, (עיין בס' נפלאות ר"מק ח"ח דף צ"ב).

שיכוון את דעתו לשמים, אז אמר ר' דוד הנ"ל אם כן הדבר הנני מבקש את כ"ק רבינו לכבדני בזה שיסעוד אצלי, כי מוכן אצלי ב"ה במה לכבדו, ורבינו מילא בקשתו והבטיח לו שיבא, ובאותו היום בא לעיר הנ"ל עוד אדם גדול היה הרה"ק המפורסם איש אלקים גורא כ"י מרן ר' קלונימוס קלמן זצ"ל, בעהמ"ח סה"ק מאור ושמש חבירו, וצוה רבינו שיבקש גם אותו, וביקש גם את הרה"ק הנ"ל, ולכבוד חבירו הוא רבינו הבטיח לו שיהי ג"כ על הסעודה, והלכו שניהם על הסעודה עם עוד ת"ח שהי' אז אצלם וסעדו אצלו, ויהי' כאשר ישבו יחד אצל השלחן והבעה"ב ר' דוד הנ"ל עומד עליהם ומשמש אותם בסעודה, שאל רבינו את הבעה"ב הנ"ל, בניך היכן הם, וסיפר והתנצל לפני רבינו כי הוא ובי"ב קרוב ארבעים שנה אחר הנשואין, ואין לו רק בת יחידה ולא זכו עד היום להפקד בבן זכר שיהי' להם מי שיאמר קדיש אחריהם, ונאנה מאד ע"ז ואמר שע"פ הטבע אין ביכלתם להושע עוד בכנים אחרי עבר זמן רב כזה והם באים בימים, ויען רבינו ואמר אליו שיתן משקה אל השלחן, וכן עשה ואמר רבינו אל חבירו הרה"ק מרן המאור ושמש זצ"ל, שיסכים עמו (א) שכעת חיה יפקדו בבן זכר של קימא, והסכים עמו וברכו בבן זכר וצוה שבעת הלידה יודיע אותו ולשנה הבאה ילדה אשתו בן לזקוניו, ועשה כפקודת רבינו ונסע אליו להודיע, ואמר לו שיקרא אותו בשם ר' משה והוא הי' אביו של ר' יעקב דוד הנ"ל :

כתב לי ש"ב הרה"ה המופלג כש"ת כ"ו מו"ה נתן דוד ג"י מנארישקאוויץ, ששמע מאדמו"ר הרה"צ שליט"א ממונקאטש שסיפר לפני אדמו"ר הרה"צ שליט"א מראדאמסק (וכעת בסאסנאווא) (ב) סיפור ממרן הסבא קדישא מראדישיץ, פ"א בעת הפאווסטאניע הראשונה שכי"א הי' סגור בביתו נולד בכפר הסמוך לראדישיץ בן זכר, והי' צריכים למולו, והבעל הברית הי' ירא להראות על פני החוץ, והיולדת צעקה עליו שילך להכין מוהל, אבל הוא באחד ומי ישיבנו שפחד ומורא יש לו לילך, ובתוך כך נחלה הוא ושכב על ערש דוי, והיולדת צוהה ככרוכי"א לבנה העלם שילך לראדישיץ להביא מוהל, כי הזמן מילה ממשמש ובא, ושמע לקול אמו והלך לראדישיץ, אבל המוהל דשם ג"כ לא קם ולא זע ממקומו מחמת הפחד עד שהדבר נשמע לרה"בא קדישא ז"ע, ועדיין לא הי' מפורסם אז והלך עמו במסירת נפש, וכיון שבא לשם ורצה למול לא הי' מי שיהי' סנדק לאחוזו התינוק על ברכיו (ג) (כי אביו שכב על ערש דוי) והי' הסבא קדישא מצטער מאד והלך החוצה לראות אם

(א) כה הי' דרכו בקודש צעת שז"א אליו א"י הנחמן ליטועה שלא כדרך הטבע והי' אז אללו אחד מהלדיקים הקדושים המפורסמים לא רלה לקחת הנס והגדולה לעלמו רק הי' משתהק את הקדוש אליו ותלה את הנס הגדול והנפלא גם בחבירו.
(ב) זה הסיפור שמע ממנו בהיותו על הכרית מילה אלל הרה"צ אדמו"ר שליט"א מראדאמסק מחמתו הרה"ג שליט"א.

(ג) אגב דאיידי בענין ברית מילה וסנדקאות' אבי"א פה איזה פרפראות ומוקורות וטעמים מדח"ל בענין זה, ובענין כסא של אל"י שאנו נוהגין, מקורו הוא בפרקי ר' אליעזר פ' כ"ט, וז"ל אמר הקב"ה לעולם אתה מקנא קנאחי בשמים על גלוי עריות שנאמר פנחס בן אהרן וכאן אתה מקנא חייך שאין ישראל עושין ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך מכאן התקינו חכמים שיהי' עושים מושב כבוד (לאלי"י) מלאך הכרית שנאמר ומלאך הכרית אשר אתם חפלים הנה בא וגו'.

ובזה"ק לך וז"ל, הו אמר ר' אבה בזמנא דבר נס אסיק ברי' לאעלי' להאי ברית קרי קב"ה לפמליא דילי' ואמר חמו מאי ברי' עבדית בעלמא ב"י שעתא אודמן לי' אלי' וטאם

יש עובר ושב ויכניס אותו, ופתאום ראה איש אורח עם סנדלים גדולים ומשאות על כתיפיו וביקש ממנו שילך עמו למול התינוק, ובתחילה סירב אבל מרוב ההפצרות הלך עמו ומל הילד כדת וכדין ורצה האורח לילך לדרוכו כמו שהתנה עמו בתחילה, אבל מרן הסבא קדישא הי' גם אז מזכי הראות והכיר בו שהוא אל"י הנביא ז"ל (ח) ביקש ממנו שירפא לבעל הברית ג"כ ונתרצה לו, ואמר לבעל הברית, היום

וטאם עלמא דר' טאסין לאזדמין חמן, ועל דא חטין דבעי בר נש לתקונא כרסייא אחרא ליקרא דילי, ויימא דא כרסייא דאל"י ואי לאו לא שרי חמן והוא סליק ואסהיד קמי קב"ה, ח"ח בקדמייתא כתיב (מלכים א' י"ג) מה לך פה אליהו וגו' וכתיב קנא קנאחתי ליי' (אלה' זבחות) כי עזבו בריחך בני ישראל וגו' אל"י חייך בכל אחר דהאי רשימא קדישא ירשמון לי בני ציושרהון אנת הזדמן חמן ופומא דאסהיד דישאל עזבו הוא יסהיד דישאל מקיימין האי קיימא כו', וכפי ויגש ז"ל ויאמר מה לך פה אל"י ויאמר קנא קנאחתי אל"י קב"ה עד מהי אהה מקנא לי כו' אל"י כי עזבו בריחך בני ישראל וגו' אל"י חייך דבכל אחר דבני נשא יקיימו קיים קדישא אנת תהא זמין חמן כו' עכ"ל. ובס' אגרא דפרקא מביא בשם קדוש ישראל ה"ה הרה"ג מו"ה ר' שלמה מארלין ז"ל שאמר בשם המדרש בשעה שאמר הקב"ה לאל"י שילטרך להיות בכל ברית מילה שבין ישראל ואמר אל"י אהה ידעם שאני מקנא לשמך יחברך הנה אס יהי' הבעל ברית בעל עבירה לא אוכל לסבול להיות שם והבטיו השי"ת שיכפר להבעל ברית ולזו יהי' ריקן מעבירות והשיב עוד אפשר יהי' המוהל ב"ע הבטיו השי"ת שיכפר גם לו, השיב עוד אפשר יהי' הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול הבטיו השי"ת שיכפר לכל הקהל כו' עיי"ש

ובס' הגהות מהרצ"א להרב הגאון"ק ר' צבי אלימלך מדינוב ז"ל, כחז טעם שקורין להמחזיק התינוק על ברכיו סנדק ע"פ שכתב בזה"ק פקודי דף רנ"ה ז"ל בזמנא דאחגור האי בר נש לתמיא יומין כו' כדין קיימא ההוא ס"א ותמא דהא אי' חולקי' מקרבנא דא כדין אחרז ולא יכיל לשלטאה ולקטרגא עליו וסליק ואחעביד סיניגוריא על ישראל קמי קב"ה עכ"ל"ק, וזה שקורין אותו סנדק כי הוא נדרש „סיניגור נעשה דיין קטיגור" ע"כ, ובס' דרך פקודך ז"ל מלות הסנדק מלוה רבה היא ונעשית דוקא בגדולי ישראל בעלי חורם ויר"א כי הוא שכן לאל"י הבא לישב על הכסא, אבל כאשר ח"ו הסנדק הוא מכהות הנ"ל הא"ך יהי' אל"י מלאך הברית שכינו וירחק מדי' אמותיו, המשכיל יסיס זה אל לבו. ובס' נועם מגדים ז"ל את קרבני כו' השמרו ממתינו כי גדולי ישראל אשר עינים להם ולא יראו לאל"י ז"ל בעת המילה ימתינו עליו כאשר בא בסופור בספרים מאביו של האר"י ז"ל ודומיו, ופשוטי בני אדם ילפו בואו ומתוך זה מכינים כסא כבודו ואומנא דפומא, ולכ"א יאמר השמרו לפי בחינתו.

ובס' ריעב"ץ ז"ל המנהג להזמין איש אחד לסנדק לאחיו התינוק על ברכיו להמול, ויחזר אחר איש אשר ולדיק היו"ט ולא יקח סנדק ומוהל לאהבת אדם או בשביל חועלת כשאין ראוי ע"כ, ולא כמו שנהגין בזמנינו בעוה"ר שמכדין במלוה זו לאנשי בליעל בשביל נגיעת ממון, כי באופן זה אין הקב"ה מכפר על שום עון בצרית הזה, כי לא עדיף מיום הכסופים עלמו שהוא מכפר על כל עבירות רק לשנים אבל אם אינו שז בטח לא יכופר הוא כטובל ושרץ בידו, כן ללע"ד.

(ח) אידי דאיירי בענין „גילוי אל"י" אביא פה חיזה ענינים מסה"ק כחז בס' פדבר קדמות ס"י ל' ז"ל אל"י הכביא זכור לטוב שהי' מחגלה לתנאים ואמוראים לא הים בכל בחינותיו ומש"ה לא הי' פושט הספיקות ונשאר בחיקו ול"ק מה שהקשה בגליון תוס' שהביא

הוא שמחה שלך למה אתה שוכב, מתי תקום ממטתך להכין צרכי הסעודה ולשמוח. עד שקם ממטתו בדיא כאחד האדם והכין צרכי סעודה, והי' מרגלא בסומי דמרן הסבא קדישא וזליק מוחות גדולות יש להם ילכו עם מוחות. אבל אני ראיתי אלי' הנביא עם הסנדלים הגדולים (שטיוועל):

עוד מהגיל בשם ס' מסעות ירושלים מארמור הגה"צ שליט"א ממונקאטש סיפר זקיננו א"א קדוש מוה"ר ר' שלמה זצ"ל זי"ע אבדיק מונקאטש ששמע מהרה"ק א"א מויה ר' נתן דוד משיד'אורצא זי"ע, שהוא הי' באותו מעמד אצל הקדוש ונורא א"א מרן ר' ישכר בער מראדישיץ זי"ע שבא לפניו דיבוק א' ר"ל, שביקש ממנו תיקון והתודה עונותיו ואמר שזה כמה פעמים שהי' מגולגל בעולם הזה ובראשונה הי' בירושלים עוד בימי זכר' הנביא וכשעמד זכר' בנביאתו בשם ה' לפני העם הוא הי' הראש והראשון שקפץ אצלו וסטרו בפניו ביד דשעתו ובחציפתו ואמר מי הוא זה שיגיד כה אמר ה' וכו' ואחריו התחילו שאר העם להכות את הנביא הקדוש עד ששפכו דמו כמים והרגוהו ר"ל, והתודה עוד הדיבוק גפש החוטאת הנ"ל שאח"כ שוב הי' בגלגול עוה"ז והרג ביום הכפורים עם שאר רוצחים ביהכ"ז א' עם כמה מאות יהודים ה' יצילנו וכהנה וכהנה, והגיד ג"כ שכבר הי' אצל המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע, אבל לא תיקנו רק לפי שעה וכעת צעק שוב לתיקון לעולמים כי מר לו מאור, ותיקן אותו הסבא קדישא לגמרי עיי"ש:

ואני שמעתי מירידי יקירי מהרה"ג דפה שלשלת היוחסין וכו' מויה ר' יוסף ברוך שפירא שליט"א נכד המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע, בעת שהי' הדיבוק הנ"ל לפני המגיד הק' התחיל המגיד הק' ליחד יחודים והיכך בציצית שחק ממנו הדיבוק ואמר בימיו הי' **חיישים** והסנדלים יודעים מיחודים הללו והשיב לו המגיד הק' מאחר דחכמיתו כולי האי למה הרגתם זכר' הנביא והשיב דטעמו הי' דבאמת הדין הכובש נביאותו חייב מיתה אבל זה ידוע דאם הנביא אינו אומר נביאותו בטל הנביאות מוטב הי' לו לכבוש נביאותו ושלא לאמרו והי' מיחת זכר' הנביא כפרה יחיד בעד הקהל ומשום זה הרג אותו, והשיב לו המגיד הק' ע"ז באת לכאן לומר הדברים האלו ותיקן אותו, שיב המצפה לרחמי שמים, ידידו נתן דוד:

שהביא רבינו זללאל זכ"י פ"ק דגיטין דמאחר דאל"י זכור לטוב שכיח במהיבחה דרבנן מ"ע לא פשיט כל דאספק להו ולזה אמרתי אני הדל דלא הי' נגלה בכל בחינותיו וכשיבוא המשיח ז"ב יתראה פנים בכל בחינותיו ולו נאמר חשבי יחרץ קושיות ואבטיות כו'. ובסי' ס"ח ז"ל אל"י הנביא ז"ל כתוב בסוף האדרא רבה קדישא דלא נמלא כי שלחו הקב"ה לעשות גם לרב המנונא סבא, וכחכ הרב המקובל מהר"י למוז ז"ל דא"ע"ג דהוא נזלף בכל המילות אשר בכל ישראל המפוזרים בארבע כנפות הארץ מ"מ שס זכרית מילה שולח גילוף אחד לכל מילה, אמנם באידרא ולעשות גם לרב המנונא הי' לריך להיות בכל בחינותיו ולכן הי' עם רב המנונא ולא בא לאידרא עכ"ר וזהו מעין דוגמא למה שכחתי בעניותי לחרץ קושית הראשונים דמאחר דאל"י זכור לטוב הי' שכיח במהיבחה דרבנן אמאי נשארו הכעיות בתיקו' ולא פשיט להו ואמנה לן דאשר נמלא עם האמוראים לא הי' בבחינותיו אך לעתיד לבא יבא בכל בחינותיו ויחרץ ויפשיט **שכל** ב"י עכ"ל